באַץ -- אינט. 1. באצייכנט פלוצעמדיקייט, דעם אנקום פון אן אומדערווארטער טוונג, געשעעניש אא.

1904 " א פראסטער אומגליק! - פלעגט זאגן כאלטוריך. - ווי עס הויבט נאר אן צו גייך ביי אונדז מיט א סדר - באַץ! די אינטעליגענץ האט עמעצן משלח געווען אויף יענער וועלט" ג. פלעכאנאוו, דער רוסישער ארבייטער אין דער רעוואלוציאנערער באוועגונג, זשענעוו, ז' 107.

1928 " מיט א מאל האט ער זיך צעוויגט, צעלאזט הענט און פיס. ארויסגעלאזט א קוויטש און באַץ פון א וואלקן אראפ!." אפא II, וילנע, ז' 29.

1955 "[...] אזש די גזלנים דערשראקענע // באַץ איך דעם שניי!" מל, לידער און באלאדן II, נ"י, ז' 223.

1970 " האט א גרויסער שטור [שטשור?] אזוי ווי א ... פון ערגעץ א שפרונג געטאן איבערן בעט - און באַץ אין א נארע". צייט, אלע לידער און פאעמעס II, נ"י, ז' 418.

2. (אנאמאטאפעיש) א זעץ, א קלאפ. די גלאז איז אראפ-געפאלן, באַץ! און צעבראכן געווארן. געניצט אויך אין די באהעפטן א באַץ טאן, א באַץ געבן: ער האט אים א באַץ געטאן איבער דער פלייצע.

1931 " ער האט געגעבן א באַץ אין טיש, איינעם און א צווייטן, און דער טיש האט געגעבן א קרעכץ". אקש, 14 אקטיאבערס מאסקווע, ז' 242.

1962 " האט מען מורא געהאט פאר א רעגן וואס וועט באלד א באַץ טאן". זאקאליק, מענטשן און גאסן, ז' 20.

באַץ I -- דער, =ן. שוטה, טיפש, גלאמפ, לעקיש.

1898 " אבער אויף שיינדל איז קיין באַץ נישט געוועזן, זי האט געכאפט די לאמפע פון דעם טיש און ... געווארפן איר מאן גלייך אין קאפ אריין". מ. מ. אויזערקיס, דער פריוואטלעהרער IV, דראהאביטש, ז' 105.

1895 " א פנים, יאָסקע, דו ביסט טאקע גערעכט: חיה-ריקלים פארשפיל ליגט אים אין קאפ: ווייטער איז ער דייקא [=דווקא] ניט קיין באַץ". לינעצקי, דאס פוילישע

יונגל, וויך, השרושטראל, ז' 66.

ב אָ צ !! -- (לאָטל, ישראל) העברעיש:בוץ = זומפּ,בלאָטע.

איך אויסדרוק:אריינפירן (אריינשלעפּן) אין באָץ - גורם זיין א ניט אנגענעמע סיטואַציע.

ב אַ צ אָ ל ו נ ג -- די, =ען. 1. פאַרגיטיקונג פאַר אַרבעט; שׂכירות, לוין.

.... " ב"ד זאל משפטן דעם דין פון א שומר וואס היט פאר באצאלונג". ספר מיני תרגימ"א, לאדז.

.... " די שלעפערישע באצאלונג פאר ~~די=מכבבות=לבכט=טאובן=ם~~ די מגידות ליגט ארויף אויף דער זאך איין עקל און די יונגע לייט וועלכע ווילן ניט מען זאל פאר זיי קלאפן מיט די האלבע גראשנס אין טעלער, דערווייטערן זיך דערפון. עס איז שוין צייט עטוואס צו טהון". עטליכע אמתע ווערטער פון מל"א, ווילנא, ז' 30.

2. באלוינונג, פארגיטיקונג (אויף מאראלישע).

1848 " און דאס באצאלונג פאר דעם גוטס וואס גאט האט אים גטאן האט ער נאך ניט אפ גצאלט". חובות הלבבות,ב, זיטאמיר, ז' 74.

1878 " איך האב מיך מיישב געווען, איך וויל גאר קיין באצאלונג האבן". טויזנט און איין טאג, ווילנא,ז' 21.

1916 " אויף הוצאות באדארף מען נישט. די באן נעמט אויף אן באצאלונג". ד. זילבערבוש, שטרעכאלער[...], וויך,ז' 83.

3. שטראף, נקמה. דו ועסט האבן א באצאלונג פארן שלעכטס, וואס דו האסט מיר געטאן.

.... " דו זאלסט זיך דערוועקן פון שלאף צו באצאלן א באצאלונג צו עמלק דעם באליידיקער". מחזור כל-בו, בית-ישראל, ר"ה, נ"י, הפ"ק, ז' 212.

1941 " איך האלט נקמה און באצאלונג". תי, דברים לב - 35.

1968 " [...] עס בלאזן נייע ווינטן, וועלכע וועלן אין קורצן אונדז דערגרייכן, די אקופאנטן וועלן באקומען זייער באצאלונג". ב. ארענשטיין, יזב אטוואצק - קארטשעוו, ת"א, ז' 822.

17 א באצאלונג זאל ער האבן! (קללה).

1 <-----

1743 " דא האבן דיא הגריים [די ישמעאלים - אראבישע אפטיילונגען אין דער ארמיי פון איראקליאוס] אך אן גפאדרט איר ביצאלונג, האט דער קיסר געענטפרט דא איז ניט געלט גינוג אום די רומיים אונ' גריקן צו ביצאלן". ... שאר, כ"ג.

2 <-----

1675 - 80 " ... האבן אויז גטיילט איין גרושי מכה פיל סחורה טעטן זי אויך בארגן אבר פאר דיא בצאלונג טעטן זי ניט זארגן". די בשרייבונג פון אשכנז אונ' פאלק, פראג, ... פס III, ז' 250.

1739 " דער הייסט קיין (נדיב), וועז ער גיבט דיא אים גיגעבן, וועז ער צו זיך ציהט די אים אן גינומן הבין, דען דיזוז הייסט נור איינה ביצאהלונג אדר פר געלטונג". ספר מבחר הפנינים, הומבורג, לא - I.

1752 " דער כלל איז אלי די גמילות חסד וואש מן טוט זאל מן אויף קיין בצאלונג טראכטן. עח, עג. 2/4

3 <-----

1610 " אונ' קיין פורענות קומט אויף ישראל דש ניט איך איר איז אן טייל פון ביצלונג זינד דש עגל". טח רשי, שמות לב, לד.

1703 " אונ' אלי מאל וועז דיא צייט פון בצאלונג איז קומין, הט דער צער ניט גרעשיר קענין גזייך אויף מיר". כ"י, מגלת איבה.

ב א צ א ל ט -- דאס, בא. לוינגעלט, שבר.

1947 " די קהילה האט געהאט ספעציעלע שליחים, וואס פלעגן

ארומפארן און באקומען באצאלט פון די אייגנטימער פון

די ספרים גופא". י. שאצקי, טשענסטאכאווער יידן,

נ"י, ז' 13.

ם בצלט

1765 " ער [...] איז אים עטווס מייב גוועזט הוט ערש דעם

סוחר ממש אויף גניט דז ערש פון אים היט בצלט גנומן".

יצחק זעקל עטהויזן, שו"ת אור נעלם, יח/א, קארלסרוא.

1964 " |...| דאס שפאלטן זיי הימלען פאר א צווייטן

און באקומען דערפאר באצאלט". ב. קאמיטא, פאר

8/XI.

ב א צ א ל ן -- <u>פרוו/אוטוו</u>. 1. געבן געלט אדער שווה - כסף פאר עפעס (סחורה, ארבעט, באדינונג אע), <u>באצאלן</u> פארן מעבל. <u>באצאלן</u> 50 שקלים דעם בעל-מלאכה פאר דער ארבעט. <u>באצאלן</u> איינטריטגעלט. <u>באצאלן</u> דעם חשבון פון עלעקטרע.

1864 " דער העלד לאזט זיך לאנג נישט בעטן, נעמט זיך צום בייטל און <u>באצאלט</u> איטליכן פיין פאר די אנשטעלן". <u>ממוס</u>, <u>דאס קליינע מענשעלע</u>, 63 [...] נ"י, 1910.

1898 " געוואלד, די מערדער |...|, פאר וואס האסט דו נישט דעם ארעמען שניידער <u>באצאלט</u> נאך דאנערשטאג |...|. <u>א. מארגענשטערן</u>, <u>עגל הזהב</u>, ווארשע, ז' 32.

1903" איך האב זיך פארגעסן אז איך האב קיין קליינגעלט ניט און בין אזוי ארויסגעגאנגען, איך וועל אייך שפעטער <u>באצאלן</u>". <u>אר</u>, <u>ציט אלע ווערקIV</u>, נ"י, 1930, ז' 31.

1947 " קום איך אין אנגעווייזענעם געשעפט, איך קלויב אויס שטאף און וויל <u>באצאלן</u>. נעמט מען נישט קיין געלט". <u>סעג</u>, <u>גלברענטע ערד</u>, ב"א, ז' 1090.

2. (<u>פיג</u>) פארגיטיקן, באלוינען (ניט מיט געלט) פאר א טובה פאר גוטע מעשים. <u>באצאלן</u> מיט גוטס פאר גוטס. דעם צדיק <u>באצאלט</u> מען אויף יענער וועלט פאר זיינע מעשים טובים.

1832 " צו דיא וואש זייא <u>בצאלין</u> דיא קרבנות מיט זייערי לעפצין דען דיא תפלות זאגין במקום קרבן זאל גאט גדיינקין [...]". <u>מחזור לראש השנה</u>, מ/ב, סלאוויטע.

1906 " ווער האט, ווי דו, דעם אידעאל מיט ערלעכקייט דעם חוב <u>באצאלט</u>?". <u>יהואש</u>, <u>צו מאריס ווינטשעווסקי</u>.

1934 " דאס האט מען זיי <u>באצאלט</u> פאר דעם, וואס זיי האבן שוין אפגעמלחמהוועט". <u>ש. ברעגמאן</u>, <u>אויף [illegible] איז אומרואיק</u>, מאסקווע, ז' 217.

3. " באשטראפן, נקמה נעמען. דער רשע קריגט <u>באצאלט</u> אין גהינום.

" אוי, גאט זאל אים <u>באצאלן</u>/פאר דער פאלשער ליבע, און דאס זאל זיין זיין שטראף!".

1836 " זאגט ער איך פיר עס אין גיהינם אריין צו בצאלין ~~[illegible]~~. די לייט וואס ריידין אין שול בשעת דאוו(ע)ין".
לש 2, ב/18.

1889 " [...] און דעם המן הרשע וואס ער איז דער גאנצער אויפשטופער פון דער זאך זאלסטו אים ערליך באצאלן".
מרדכים חלום, לעמבערג, ז' 6.

באצאל - דער. 1. דזוו באצאלונג ב 1.

1929 " ער האט זיך פארשאפט א סך דאנקבארקייט דערמיט, וואס ער האט געהיילט ארעמעלייט אן א באצאל".
טאז, 1929, נ' 10 - 11.

2. דזוו באצאלונג ב 3.

1964 " [...] דורכן פירן ווייטער דעם קאמף פון געטא, אין דער פראקטיק ווי אויפזוכן די מערדער, פאדערן דעם באצאל פאר דער שקלאפעריי פון די לעבן-פארבליבענע".
בצג, טמז, 9.11.64.

~~[illegible] 232 [illegible]~~

באצאלער - דער, =ס. דער וואס באצאלט. (--> באצאלן, אלע באטייטן).

1882 " על כן וועט שוין זיין דער רבש"ע אייער באצאלער און איר וועט נאך פארדינען א גרויסע מצוה".
א. מארגאליס, די געהיימניסע[...], ווארשע, ז' 28.

ם

1735 " דא האט מן אים אויז גישיקט אין איין דארף אום געלט צו הולין פון איין פויער דער זעלביגי וואר איין ביזר ביצאלער". אוילין שפיגל, פראג.

שפריכווערטער: אז מען באצאלט א חוב מעג מען זיך מאכן א יום-טוב. אז מען באצאלט ניט דעם שניידער נעמט ער די פאסטריגע ניט ארויס. אפגערעכנט איז האלב באצאלט. לאנג געדונגען, אבער ערלעך באצאלט.

מיט זכות-אבות (מיט ווייגען) באצאלט מען ניט קיין חובות.

מיט דער גרעסטער דאגה קען מען ניט באצאלן דעם קלענסטן חוב.

ניט דאס וועקסל באצאלט, נאר דער מענטש באצאלט.

ניט דער רייכער באצאלט, נאר דער ערלעכער.

עס באצאלט ניט דער רייכער, נאר דער וואס איז שולדיק.

~~[illegible]~~

פפ: באצאלן - ווי א טאטע, ווי אן אייגענער טאטע,

ווי א נאר, ווי א שוטה, ווי א בעל-עגלה,

ווי פאר אן אייגענעם וועקסל, ווי פאר אן עבירה,

ווי פאר אייגענע זינד, ווי פארא ממזרל.

| ים, יישפ V, 4 -6, ז' 117|.

אנדערע אויסדרוקן: באצאלן מידה כנגד מידה; באצאלן מיט דער אייגענער מטבע; באצאלן מיט פראצענט; באצאלן (פאר) צער, ריפוי שבת ובושת; באצאלן אן חשבון; הייסן זיך באצאלן; באצאלן מיט פעפער און זאפרען; באצאלן מיט א רעה פאר א טובה; באצאלן פאר די זינד; קראצן זיך ווי ער וואלט געדארפט גלייך באצאלן; גאט זאל אים באצאלן! באצאלן א נדר.

באצאלן מיט דער פרנסה.

1946 " מ'האט מורא צו רעדן א שלעכט ווארט אויף ראפאלאוויטשן [...] וויל ' ווענט האבן אויערן' און מ'קאן א מאל דערפאר באצאלן מיט דער פרנסה". ש. האראנטשיק, גאנצע משפחה, אנט, ז' 196.

באצאלן רבי-געלט. "אז מען באצאלט רבי-געלט, ווערט מען א פנים קליגער". שע.

באצאלן מיטן לעבן.

1961 " יעדן אוונט פלעגן אריינקומען יידן [צום אוקראינער] און דארט געגעבטיקט. די [אוקראינישע] משפחה [...] האט ריזיקירט צו באצאלן מיטן לעבן [פאר אויסבאהאלטן יידן]. שושנה יאקובאוויטש, אין גאנג לוצק, ת"א, ז' 470.

1966 " געצײלטע יידן האבן [...] זיך באמיט צוצוקומען צו זייערע הייזער [אויסערן געטא] און ראטעווען עפעס פון זייער פארמעגן. זיי האבן דערפאר באצאלט מיט זייער לעבן". וואלאטשינסקי, ספר זכרון לקהילות שצ'וצ'ין, וואסילישקי... ת"א, ז' 240.

|| באצאליק /באצאלעוודיק -- וואס צאלט זיך אפ,

באצאלעכץ -- דאס, =ן.

1955 " די וווּנדער איז זיין באצאלעכץ פאר גנבענען - וואס מיינט איר, וואס? - א פאר קארטאפל-שאלעכץ". מ

י. מאניק, טריט אין באגינען, ת"א, ז' 94.

ם ביצאלן

15 . " דך צו מוש ער ביצאלן דעם ארמן מאן גרעבן". 1544

שמואל בוך, סטראף 1281.

1595 " אונ' איבּ ניט הוא וועד, אונ' ווער איין איש אמיד, איזמחוייב זיין ווייב אודר זיין חבר פר אים ביצאלין" קראקעווער קהלה תקנות.

" וואש מעות איזט איך גיקומין האב איך תכף ביצאלט

וועם מיר זיינען חייב גיוועזין אונ' תוך א' שנה גנץ אפ גיצאלט". גה, ז' 210.

1701 " דיא האבן קיין וואשר צו טרינקן אונ' איך וויל זיא דיר מיט דער צייט ווידר ביצאלן, אונ' ווען איך זיא ניט אין דער צייט ווידר ביצאל [...] אזוי וויל איך דיר צוועלף צענטנר מיט זילבר דער פיר געבן". מב, מעשה צ"ו.

1743 " זאל איטליכר מענש נזהר זיין דז מן זאל ניט אויף האלטן תיכף דעם זעלביגן טאג ביצאלן זיין בעלי מלאכות [...]. קה, טז, III.

2.

1610 " אונ' איך בין דר ווארהפטיג מיז צו ווערן ביצאלט פון דען דיא ווערן פור בארגין אירי גיוויכט [...]" טח, ויקרא, יט - לו.

1668 " אונ' דארום פיל אויך דער אמת אין דיא האנט שמעון אונ' ער ביצאלט אים ביזש אן שטאט דיז גוטן". יוסיפון, אמשטרדם.

1723 " אב זונדרליך טואט דיר גאט בצאלין דאש טוש דוא ארפארין אונ' גרושן לון לעולם הבא וואו ארויף מיר הופין אונ' הארין". א. קירכהאן שמחת הנפש I, פיורדא.

3.

1711 " דוא הערשט צו מיין שאנד ווי מיך די מייד שענד אונ' לעשטרט, אונ' דוא שווייגשט שטיל גאט זאל דיר דאש ביצאלין" צור, אמשטרדם, יד, II.

ב א צ א ל ן ז י ך -- אוסוו. 1. זיין כדאי,
לוינען זיך.

1909 " אויף דיזן ליטעראטור-אקשן [זשארגאנישע ליטעראטור אין אמעריקע] קריגט איר אלעס, וואס פארדארבן איז, און וואס עס באצאלט זיך בעסער, דאס ווערט אם מייסטן דארטן אנגעשלעפט. ד. עדעלשטאט, שריפטן, לאנדאן, ז' 383 [?].

ניט באצאלן זיך -- ניט כדאי זיין, ניט לוינען זיך.

2. זיך נוקם זיין, איזדיעקעווען זיך.

1696 " ווערט ער אין דאז גיהנם היניין גישטוסן דא קומען דיא מלאכים אכזריים אונ' ביצאלין זיך פון אים".
ספר סוד הנשמה, ח - 2, אמשטרדם.

ב א צ א מ ב ל ע ן -- אסוו/טררו. (פלש) באצאלן.

1956 " [...] פאר בעריען (עסן), פאר דריזשבלען (שלאפן) [...], און איך האב נישט קיין באש (געלט) צו באצאמבלען (באצאלן)". ש. איריס, אט אזוי האט מען געשפילט טעאטער, ב"א, ז' 130.

1959 " מיר שטעלן זיך אפ אויף דעם ווארט |באצאמבלען|. אין הערה 9 ווערט אנגעוויזן: ' פון באצימבלען, ארויפלייגן אויפן צימבל'. ס'איז טאקע פאראן דער אויסדרוק נעמען עמעצן אויפן צימבל, אבער ווען עס קומט צו רייד וועגן שכר פון קלעזמער איז די ריכטיקע דעפיניציע ניט ארויפלייגן אויפן צימבל, נאר אריינווארפן אין צימבל, אזוי ווי דער פסוק זאגט: נותן בצימבל הולך בטענצל.

[...] אין צימבל אריינוואַרפן הייסט אריינלייגן געלט אין
דער שותפות=קאַסע פון די כלי=זמר". יישפ XIX - 2,ז'64.

ב אַ צ אַ פּ ל|ע ן -- טרוו. (שנש) אַרומנעמען,דורכדרינגען
מיט צאַפּל, ציטערניש.

" [...] וואָלט איך געצוויטשערט מיט פֿייגל צוזאַמען,
ס'האָבן שוין פֿליגל באַצאַפּלט מיך, זעסט? וואָלטן מיר
שוועבן, געפֿינען דער מאַמען". סוצ, פון II, ת"א, ז' 146.

ב אַ צ אַ צ ק ע ט -- אַדי/אַדוו(אין וואָלין זיינען ביַידע
'צ' ווייכע). 1. באַפּוצט, באַמאָלט מיט קוויטן (צאַצקעס)
אָדער אַנדערע פאַרביקע מוסטערן. באַצאַצקעטע וואַנט.
די פּויערטע טראָגט אַ קליידל באַצאַצקעט אַלערליי מיט
אַלערליי קאָלירן.

2. (לאַקל, מעג) באַצירט מיט גאָלד און זילבער. אַ באַצאַצקעטער
פּרוכת. די גבירנטע גייט אַרום באַצאַצקעט און בלאָזט
פון זיך". [קטוו].

ב אַ צ אַ ר נ ט -- אַדי/אַדוו [סטוטש 510]. דערצאָרנט, אין
גרויס צאָרן. דער באַצאָרנטער נביא. ער שפּאַנט אַרום
באַצאָרנט.

ב אַ צ ו ג I -- דער, =ן, איבערצי, באַדעק. מע דאַרף
מאַכן אַ נייעם באַצוג אויף דער מעבל - ס'איז שוין
אָפּגעריבן, אָפּגעבלאַקעוועט.

1920 " די יאַגדע איז פון דרויסן באַדעקט מיט וועקסענעם
באַצוג. דער באַצוג באַשירעמט די פּירות פון פייכטקייט".
ד. האָכבערג איבז, א. שמואל , געוויקסן. מאָסקווע, ז' 36.

ב אַ צ ו ג II -- [struck through] נאָר אין באַהעפט
(דטשם, נר) 'אין באַצוג צו' בשייכות מיט, בנוגע צו.
אין באַצוג צו די באַהאַנדלטע פראַגעס האָט ער אַ נעגאַטיווע
שטעלונג.

ם |באצוואַנג| בּ י צ ו ו נ ג -- דער |באַ?|. צוואַנג, דריקונג, אונטערדריקונג.

|1648?| " נאך טולטשין זענן געלאפן פר גרושן גידרנג, דארטן האט מן זיא גיקוועשט מיט ביצוונג". קינות אויף כמעלניצקיס גזרות, פראג, ציט מוו, בילדער, [...], ווילנע, ז׳ 206.

ם |באַצוואונגונג| ב י צ וו אַ נ ג ו נ ג -- דריקונג, אונטערדריקונג.

1626 "~~(למה קודר אלך)~~ ווארום זאל איך פר שוורצט גין (בלחץ) אום וועגן דז ביצוואונגונג פון פיינט". סהמ, תהילים, מב - ז, לובלין. [תי: דריקונג.]

ב אַ צ וו ו נ ג ע ן - פאַדי/פּאַדוו פון באַצווינגען.

1. (אויף)געצוווּנגען, געניייט מיט כוח דורך עמעצן אדער עפּעס, ניט פון אייגענעם ווילן. % דאס פאַרברעכן איז ער באַגאַנגען א באַצווונגענער פון דער נויט. דאס געלט האבן זיי, באַצוווּנגען ~~[...]~~ דורך די באַנדיטן, געמוזט אוועקגעבן. ניט־באַצוווּנגענע רייד.

1914 " אך, לידער ניט־דערזונגענע, // אך, לידער ניט־באַצוווּנגענע! געזאַנגען, ווי די פרייהייט פריי,// און ווי די יוגנט שיין". סעג, ~~[...]~~ וואַרשע, ז׳ 47. ~~(...)~~

1921 " נו/לאַז, כמעט ניט־באַצוווּנגען ~~[...]~~ - // וואס נאך דאַרף די ערשטע אַנקוקעניש מיט וועלט?". אַקש, וועגנט, קיעוו, ז׳ 3.

2. אונטער(גע)דריקט, באַהערשט, באַזיגט דורך (פון) עמעצן. % דאס באַצוווּנגענע פאלק. דער באַצוווּנגענער שקלאַף איז אונטערטעניק. די באַצוווּנגענע מלוכות בונטעווען זיך קעגן די פרעמדע פאַרכאַפּערס.

|190...?| " איך שרעק זיך פאַר די באַצוווּנגענע וואס זיגן - עס קענען פון זיי באַצווינגער ווערן". פּרץ, האָפענונג און שרעק.

3. באַהערשט, פאַרכאַפּט פון /דורך א געפיל, געדאַנק אע. % פון תאווה באַצוווּנגענער מענטש. באַצוווּנגען

ם |באצווּנגונג| ב י צ ו ו אר נ ג ו נ ג -- דריקונג,
אונטערדריקונג.

1626 "~~(למה קודר אלך)~~ ווארום זאל איך פר שורצט גין (בלחץ) אום וועגן דז ביצוואונגונג פון פיינט". סהמ, תהילים, מב - ז, לובלין. [תי: דריקונג.]

ב אַ צ ווּ נ ג ע ן - פאדי/פאדוו פון באצווינגען.

1. (אויפ)געצוווּנגען, גענייט מיט כוח דורך עמעצן אדער עפעס, ניט פון אייגענעם ווילן. % דאס פארברעכן איז ער באגאנגען א באצוווּנגענער פון דער נויט. דאס געלט האבן זיי, באצוווּנגען ~~[illegible]~~ דורך די באנדיטן, געמוזט אוועקגעבן. ניט-באצוווּנגענע רייד.

1914 " אך, לידער ניט-דערזונגענע, // אך, לידער ניט-באצוווּנגענע! געזאנגען, ווי די פרייהייט פריי,// און ווי די יוגנט שיין". סעג, ~~[illegible]~~ ווארשע, ז' 47.

1921 " נוילאז, כמעט ניט-באצוווּנגען ~~[illegible]~~ - // וואס נאך דארף די ערשטע אנקוקעניש מיט וועלט?". אקש, ווענט, קיעוו, ז' 3.

2. אונטער(גע)דריקט, באהערשט, באזיגט דורך (פון) עמעצן. % דאס באצוווּנגענע פאלק. דער באצוווּנגענער שקלאף איז אונטערטעניק. די באצוווּנגענע מלוכות בונטעווען זיך קעגן די פרעמדע פארכאפערס.

190...? " איך שרעק זיך פאר די באצוווּנגענע וואס זיגן - עס קענען פון זיי באצווינגער ווערן". פרץ, האפענונג און שרעק.

3. באהערשט, פארכאפט פון /דורך א געפיל, געדאנק אע. % פון תאווה באצוווּנגענער מענטש. באצוווּנגען ~~[illegible]~~ פון פחד, האט זי זיך פון ארט ניט געקאנט רירן.

?...7 " פון שרעקן פינצטערע באצוווּנגען, // איז משה האסטיק אפגעשפרונגען". יהואש, ויהי למטה.

10 a 3קאַפּ

באַצוגנגען --- פּאַדי/פּאַדרו פון באַצווינגען

באַצוויגט -- אַדי. וואס האט צוויגן. % א שיטער באַצוויגטער בוים.

1915 " גייט ער אין די אוונט=שאטנס // דורך געדיכט באַצוויגטע שטעגן". יהואש, דער בלומען-פּאַלאַץ.

באַצוויט -- אדוו. אין צווייען, זאַלבע צווייט, ביידע צוזאַמען, באַצווייט גייען זיי, תמיד שפּאַצירן - ער און זיין חבר.

1938 " פון וואס האט איר דאַדערט [דא] געשריגן באַצווייט?". אי. כאַריק, קיילעכדיקע וואָך, מינסק, ז' 109.

1948 " פון שול איז זי זיך שלאגן פרייגוויליק אוועק // באַצווייט מיט נאך א חברטע". פּמ, מלחמה, מאסקווע, ז' 71.

1966 " איז לאַמיר אין א בונד אריין // באַצווייט - א גלייכער מיט א גלייכן". האַל, מיין אוצר, מאסקווע, ז' 20.

באַצווייפלען -- טרוו. שטעלן אונטער א צווייפל, ספק, אָפּפרעגן, האלטן פאר נישט דערוויזן. % באַצווייפלען די ידיעות וועגן די פליענדיקע טעלערס, מע קאן שוין היינט נישט באַצווייפלען די טעזע, אז דער מארס איז

אַך אומבאַוווינטער פּלאַנעט.

1963 " איר באַצווייפלט די גלויבנס=ווירדיקייט און אויטענ-
טישקייט פון טייל אנגעגעבענע פאַקטן". פּ. גריס,
זש' היימיש, תשרי י'ז, I/34.

1972 " ערשט נאָכן פאַטערס טויט [...] האָט סאַמועל דערפילט
אין זיך דעם מוט צו באַצווייפלען א טייל פון פאַטערס
סוחרישע דרכים". ח. ראָזענפאַרב, בוים פון לעבן, ת"א, ז' 27.

1929 " [...] קאָנטס אמאַליקע באַצווייפלונג [...] פון דער
דיפוזיע=מעגלעכקייט צווישן פּסיכאָלאָגיע און נאַטור=
וויסנשאַפט". טאָג, וואַרשע, נ' 6.

באַ צ ו י נ ג -- דער, באַ.(שנש) צוואַנג, קלעם.

1947 " אָ, איר האָט אין באַצווינג פון געפּאַנצערטן אָרעם //
לעבעדיק מענטשן פאַרשיט אין אַליין זיך געגראָבענע
קברים". י. מאַניק, קעגן טאָג [...], זש' נייוועלט,
ת"א II/6.

2. (עלט) פּ־ין, צער, קלעמעניש.

1819 " ווען איינער איז מתפלל און עס קומט אים איין
שמחה אין זיין הערץ אָן בצווינג זאָלשטו ווישן אַז
גאָט וויל דיין רצון טאָן". איבן|ווערך?|, ס' חסידים,
ווילנע, תק"ט, קונטרס, יח/8. בצ-15

באַ צ ו י נ ג ט - פאַדי, דזוו באַצוווּנגען.

1924" דאָס לאַנד, א געדריקטס, א באַצווינגטס, האָט
געגעבן גוטע האָפענונגען פאַר גליקזוכערס".
רעדן עג וואַרשאַווסקי, זש' כאַליאַסטרע", פּאַריז,
ז' 61.

באַמ: נייטיק? כ'מיין, אַז ס'איז פּשוט פאַרגרייזט:
ניט געהערט קיין פּפּ פון פּאַרטיציפּ: באַצוווּנגען
- באַצווינגט.

ב אַ צ ו ו י נ ג|ע ן -- טרוו. פּאַב באַצוווּנגען. 1.באַהערשן, אונטערטעניק מאַכן, קריגן די מאַכט איבער עפּעס/עמעצן. % באַצווינגען דעם שונא. ביסלעכווייז האָט דער מענטש באַצוווּנגען די נאַטור.

[1848?] " און גאָט האָט זיי [אָדמען און חוהן] געבענטשט און [...] געזאָגט: פּרוכפּערט און מערט אייך און דערפֿילט די ערד און באַצווינגט זי". חה IV ז' 10.

[פּל] " הימל און ערד זענען באַצוווּנגען געוואָרן,/ און די זון האָט זיך מיט א מאָל אַראָפּגעלאָזט". י. ל. כהן, יידישע פֿאָלקסלידער, נ"י, 1957, ז' 20.

1926 " שפּירט נאָך, ווי משה=רבינוס קיעלע באַצווינגט איר קרבן". יאַכ I, קיעוו, ז' 244.

1934 " א, אַפּנאַר, וואָס דערהייבט, // וואָס האָט די שאָטנוועלט באַצוווּנגען" אַל, לידער און פּאָעמען II, נ"י, 1938, ז' 163.

2. איינגעמען / פֿאַרנעמען, אָקופּירן, דעראָבערן (א טעריטאָריע, שטאָט, פֿעסטונג אע) % באַצווינגען דאָס לאַנד יהודה. די רוימער איז אָנגעקומען שווער צו באַצווינגען ירושלים. די פֿעסטונג מצדה האָט מען ניט געקאָנט באַצווינגען.

1877 " דאָס מאָל איז שומרון באַצוווּנגען געוואָרן". ישעיה, פּרוש עברי=טייטש, לעמבערג, ז' 87.

1941 " אַזיסט וועל איך באַצווינגען די שטאָט [...]" תי, שמואל ב', יב - 28.

1951 " די קריסטוס=פּריידיקער האָבן ניט בלויז געשטרעבט צו פֿאַרקריסטלעכן ליטע, נאָר אי אויך צו באַצווינגען". א. קאַצענעלנבאָגען, זב לטע I, נ"י, ז' 324.

3. פֿאַרגוואַלדיקן, ניצן צוליב 13 עפּעס, אונטערדריקן. באַזיצן א פֿרוי סעקסועל.

1921 " די שטערעדע ליגט און מאָלעגיירעט, // רופֿט דער פּאָסטעך די פּאַסטושקע צו זיך / און באַצווינגט זי" מ. ראַוויטש, נאַקעטע לידער, ווין.

1929 " וואָס ווערט אים אַרויסקומען, ווען ער וועט איר לייב באַצווינגען?". ד. פֿרישמאַן, ערציילונגען, וואַרשע?

באַצ - 11 ב

1953 " זי | די נאַטור | וויל פונעם מענטשן באַצווינגען ~~זיך~~ ווערן, אַט ווי אַ פרוי וויל אַ מאָל באַצווינגען ווערן פון אַ מאַן". גרין, איד און וועלט, נ"י, ז' 255 [?285] . ~~| ? 235 ? 285 |~~.

5. מאַנס זיין, פאַרגוואַלדיקן אַ פרוי.

~~1877 " דאס מאל אבר שטמרדך באצווינגען געדווארד"~~

1935 " נישט איין מאָל האָט זיך פאַרלאָפן, דאָס פּריצים זענען אַריינגעפאַלן אין יידישע שטובן און באַצווונגען בתולות" באַש, דער שטן אין גאָריי, וואַרשע, ז' 60.

6. (פיג) באַהערשן עמעצן עמאָציאָנעל, אינטעלעקטועל, אַריינגעפאַלן, פאַנגען אין אייגענעם רשות. % דער יצר-הרע האָט אים באַצוווּנגען. דער מגיד פלעגט ממש באַצווינגען דעם עולם מיט זיינע שיינע משלים.

1839 " און זאָל זיך ניט לאָזן בצווינגן פון זיין יצה"ר מען זאָל זיך אַלע צייט דיא בייזי גידאַנקן איבר שטרייטן מיט גרויסי פרישהייט". ר' משה בן אליהו, מלאכי קודש, וואַרשע.

1960 " אַלע פרויען, [...], בתולות, פאַרזעסענע מיידן [...] אַלמנות וואָס וועלן באַצווינגען, פאַרפירן, אַריינגאַרן חתונה צו האָבן [...]" דר. י. וואַלאַך, טמז, XI/27.

1970 " [...] אַ קייט מיט וועלכער די דייטשע רוצחים האָבן זיך באַניצט, כדי צו באַצווינגען אונדזערע נשמות, ..." רעד' ר. מאַהלער, יזכור סאַנץ, ת"א, ז' 823.

7. (פיג) בייקומען, באַהערשן אין זיך אַ געפיל, פאַרלאַנג אאַז. % באַצווינגען די תאווה צו טרינקען. באַצווינגען דעם פחד. זיי האָבן באַצווונגען דעם גרויסן חשק אַרויסצופאָרן. דער צדיק קאָן באַצווינגען דעם יצר-הרע.

1945 " אויב מענטש וועט אַליין זיך באַצווינגען // דעם מענטש-לעכן שטאַלץ צו דערהייבן [...]", סעג, אַ בוים פון פוילן, ב"א, ז' 98.

באַצווינגען זיך ---- 1. רעפל. צווינגען, נייטן זיך אַליין. % ער וואָלט זיך באַצווונגען ניט רירנדיק, נאָר ער קאָן זיך ניט באַצווינגען.

באַצווינגען דאָס (זיין, איר) האַרץ - גורם זיין דאָס

פארליבן זיך. % דאס שיינע מיידל האט פון ערשטן בליק
באצוואונגען זיין הארץ.

1887 " [...] ווען די כלה האט זיך דערוווּסט א וואך פאר
דער חתונה, אז דער חתן האט אפגעשוּקלט [?] די הענט פון
איר, און זיין הארץ איז באצוואונגען פון אן אנדער
מעדכען [=מיידל]", ייפאל, נ׳17, ז׳ 255.

1956 " דו ביסט געווארן נעגנטער מיר, // דו באסט מיין
הארץ באצוואונגען", א. ל. וואלפסאן, ציט מינפ׳, !!!,
נ״י, ז׳ 160.

ם ביצווינגען/בצווינגען.

1. ←----

י״ה? "און׳ הוט ער מיין שטערק דעם עוג און סיחון
די משה ביצוונג", מג״ל, ש׳ 769.

1544 " ישראל וואַרד ביצוואונגן און׳ וואש אנט טוך".
שב, סטראפע 89.

1626 " [...] און׳ פעלקער מכט ער בצווינגן [...]
אונטר אונזר פיס". סהמ, תהילים, מז - ו׳, לובלין.

1765 " און׳ זיין גרושי שטערקטי די ער הט גטאן דז ער
(ממש) די גנצי וועלט בצוואונגן הט"יוסיפון, 5,
פיורדא, דף ב. - 11 I.

2. ←------

" בבש - ער בצוונק, כמ׳ ונכבשה הארץ". רייכלין 8,
שמואל ב׳ ח - יא.

1698 " עס זיינן גרושי מלחמות [...] גיוועזין אין דער
מדינה [...] אין פיל אורטין דיא ביצוואונגין און׳
פאר ווישט זיינן ווארדין". איבז זלמן הענא, דוד
גאנז, צמח דוד, פפד״מ, הנ״ח.

1701 " אלכסנדר מוקדן דער וואר איין גיוועלטיגר קיניג
דאזער דען גאנצן עולם ביצוואונג". מעשה=בוך, מעשה
קמ״א, אמשטרדם, תמ״א.

3. ←----

" אכף - בצווינגט". רייכלין 8, משלי, טז - כ״ו.

1610 " דען ורעמדן דוא זולשט ביצווינגן און׳ דז ער ווערט

זייך לייאונג צו דיינם ברודר דוא זאלשט לושן אנטלופפן
דייך האנט". טח, דברים טו - ג.

1679 " אונ׳ די מצריים ביצוואונגין דיא קינדר ישראל
צום דינשט מיט אונבארמהערציקייט". י. בליץ, שמות, א - יג.

5. ------->

1648 " עטליכי הטן זיך גינומן אין אירן ווילן // [...] גאטש
דינשט צו ארפילן // דז זיא איבר אירן ווילן // ניט
זאלטן ווערדן ביצוואונגן". מגילת ווינץ, אמשטרדם,
ת"ח, דף 21.

1735 " דען אין דעני מלחמות צייטן דש דיא ריקס בעלי=מלחמות
דיא וויבש בילדר בצווינגן דאש היישט איין אונס".
י. מ. עפשטיין, דרך הישר לעולם הבא, פפד"מ, תמ"א?,
דף ס"ד.

6. ------->

1626 " (לוכד) גוט דער בצווינגט דיא חכמים אום וועגן
איר ערמה, אונ׳ דיא עצה (נפתלים) פון דיא פֿרקרימטן".
סהמ, איוב, ה - יג, שפ"ו, לובלין.

1741 " זייא שפעטין אויס אונז און באצווינגין אונז מיט
זייערי רייד שלעכטס צו טאן". שיר השירים, ס׳ שפה ספונים.

7. ------->

1583 " אונ׳ ער זול ביצווינגן זיינן יצר בון אלעם דעם
דאש ער גילושט". איבז, ר׳ ליב מדריזן, רבינו יונה
גירונדי, ספר היראה, פרייבורג, שמ"ג.

1676 " דרום מוש זיך דער מענש שטערקן מיט קלוג הייט אונ?
ור נופט צו בצווינגן דען בויזן גידנקין". [...]
ברנט שפיגל, פפד"מ, הקדמה.

1723 " אונ דער נאך זאל ער איבר וועגן אין זיינם שכל
דעם גרושן לון דען ער ווערט ביקומן אויף יענער
וועלט, קיגן דעם דאש ער זייך יצר הרע ביצווינגט
אויף דער וועלט". לט, אמשטרדם, דף 30.

ביצווינגן זיך.

1716 " (ונגש) אונ׳ זיא ווערן זיך ביצווינגן אונ׳ קריגן
אייך מן מיט דעם אנדרן אונ׳ אייך מן מיט זיינם גיזעלן".
סהמ, ישעיה, ג - ה, ווילהרמרשדארף, [...]

ה' 11 ~ 3 הזב

באצווינגונג - די, =ען. 1. דריקונג, אונטער-דריקונג, שווערע, אכזריותדיקע באצווינגונג.

די באצווינגונג פון די נעגער-שקלאפן אין אמעריקע.

די יידן זיינען אויפגעשטאנען קעגן דער באצווינגונג פון די גריכן.

2. דעראבערונג, פארכאפונג, אקופאציע פון א לאנד.

די באצווינגונג פון די אפריקאנישע לענדער.

די באצווינגונג פון מזרח-אייראפע דורך די טאטערן האט געדויערט לאנג.

"די באצווינגונגען פון די גריכן און רוימער האבן אפגעמעקט דעם גרענעץ צווישן מיזרח און מערב". ...

איבז ז. קאלמאנאוויטש, ש. דובנאוו, וועלט-געשיכטע [...], ב' IV.

ם ביצווינגונג

1. ----

1748 "ווארום זאל איך פארשווארצט גין [...] אום וועגן דאס ביצווינגונג פון דען פיינט".

י. מ. עפשטיין, סדר תפילות II, אמשטרדם, תק"ח, דף פז, -I.

באַצווינגעניש -- דאָס, באַ. 1. (ארכ) צוואַנג, אונטערדריקונג.

1822 "זיי האָבין זיך ניט גיקנט טרייסטיך און ניצול צו ווריך פון די ביצווינגעניש" איבז, חכמת שלמה, תקפ"ב, שקלאוו.

1848 "איך האָב דיא ישראל אויסגילייזט פון בצווינגניש פון דיא וואָס האָבין אויף אבר און מצרים גיצווינגט". [מחזור] שלש רגלים, חלק שני, אבר ליום שני של פסח, טשערנאָוויץ, תרי"ח.

2. (ארכ) פּיין, ליידן, קלעם.

1851 "און ער האָט געזען אונזער פּייך [אין מצרים] און אונזער מידיקייט און אונדזער באַצווינגעניש". חעט, דברים כו - ז, זשיטאָמיר.

3. (ארכ) כוח, הערשאַפט.

1848 "ער האָט אליין אויף גישטעלט דיא וועלט און האָט זיא בצווינגין מיט באַצווינגעניש עס ווייסט קיינער ניט אויף וואָס זיא שטייט". [מחזור] שלש רגלים, חלק שני, יוצר של שבועות, טשערנאָוויץ, תרי"ח.

ם ~~ביצווינקנוס~~= / ביצווינגגניש / ביצווינגניש / ביצווינקנוס / ביצווינגנוס.

----> 1.

... "[...] און' אונזר ביצווינקנוס דאָש מיינט דז גידראַנג דש זיא דיא מצרים דראַנגן". [סידור] תפלה למשה [...], דעסוי, רד.

----> 2.

1626 "וואָרום זאָלשטו דיין פנים פר ברגן און' זאָלסט פר געסן אונזר פיין, און' אונזר בצווינקנס" סהמ [תהילים מד - כה, לובלין.

1668 "און' וואָרום וועלט איר איך זעלבס פר דערבן אין דעם הונגר און' דעם דורשט און' אין דער ביצווינגנוס". יוסיפון, אמשטרדם, שח.

1716 "און' זיא וואָרין איין זאַמילן צו אים אַל דיא מאַניך דער דאָ ביצווינגניש און' לייד האָט אין זיינר שטאָט גיהאַט". סהמ, שמואל א', כב - ב, נה.

----> 3.

1694 "הקם, ער אויף גריכט דיא וועלט אליין און ביצווינגט זיא מיט ביצווינקניש", טייטש פון אקדמות, פּירט, ציט פּש !!!.

ב א צ ו י נ ג ע נ ק י י ט -- (אַרב) די/דאס, בא.

הערשאפט, מאכט.

1815 "דען די ערדין איז צו דיר מענש אליין געגעבן

ווארדין און די הימלישי שטערין האבן קיין גוואלד

אויך קיין באצווינגנקייט אן זאלכי זאכין די דא הענגין

פעסט אן די מענשען ווילונג." איבז א. פאהיר, בחינות

עולם, זאלקווא. תקס"ה, סב.-1.

ב א צ ו י נ ג ע ר -- דער, =ס. 1. אונטערדריקער,

פייניקער, באהערשער. % אכזריותדיקער באצווינגער.

די רוימישע באצווינגערס האבן אונטערגעדריקט די

איינוווינער פון יהודה.

1848 " גאט האט פארדארבן מייני בצווינגר און האט גימישפט

מייך משפט". מחזור שלש רגלים" חלק שני, יוצר ליום

אחרון של פסח, טשערנאוויץ.

... " אויב דו ווייסט ווי צו ראטעווען זיך פון באצווינגער,

אז דיינע קינדער זאלן ניט אויסמישן זיך, פארלירן זיך

צווישן זיי". ממוס, א גרויע האר, ז' 10.

1965 " ענגליש איז דאך אין אינדיע געווען די ~~שטראל~~ שפראך

פונעם באצווינגער, באהערשער". אפא, צ' טמז, II/18.

2. (נעאל) פארכאפער פון אן עראפלאן.

1969 " צוויי באוואפנטע באצווינגער, וואס האבן געהאט מיט

זיך באמבעס, האבן פרייטאג [ביי] נאכט געפרווווט

באצווינגען אן עטיאפיער דזשעט". צ' טמז, XII/4.

|| יש -- אדי/ אדוו. הערשעריש, אויטאָריטאַטיוו.

1967 [ר' מחס דלאַניע [...] איז א האַרטע און באַצווינגערישע".
חג, צמח אַטלאַס, נ"י.

ם ביצווינגער.

1610 " איין הער צו פּרעה איין ריכטיר אונ' ביצווינגער צו
צו קעשטיגן [...]". טח, רשי, שמות ז - א.

1716 " דען ער האָט זיך בידאַכט גאָט פון וועלין איר גישרייא
דז זי האָבן גיהאַט פון פר איר (לוחציהם) ביצווינגר
(ודוחקיהם) אונ' איר דריננגיר. סהמ, שופטים,
ווילהערמרשדאָרף, כ - II.

באַצווינבע -- די, באַ, פּפּ באַ'טווינע, באַ'טשווענע.

1. די בלעטער=שטענגעלעך פון בוריקעס. % מע דאַרף אָפּרייסן
די באַצווינע, וועלן מיר מאַכן א גוטע זופּ.

2. די זופּ, געקאָכט פון באַצווינעס% די באַצווינע איז היינט
געראָטן - דעם קיסר צו געבן עסן!

באַצוויקלט -- אדי/אדוו. מיט אַריינגעשטעלטע צוויקלעך
(פּאַסיקלעך שטאָף, וואָס פאַרברייטערן א מלבוש). % דאָס
באַצוויקלטע העמדל איז נאָך אַלץ שמאָל.

1909 " מיט רויטינקע צוויקעלעך איז דאָס באַצוויקלט".
שע, פון פסח ביז פסח, ~~21~~ ...
... ב VI - 3, נ"י, 1944, ז' 21.

באַצוועלט -- אדי / אדוו, פּפּ באַצווילט. באַדעקט מיט
א צוועל/צווייל (א טישטעך), % דער שבהדיקער טיש
איז שיין באַצוועלט.

1950 " באַלד פאַלט דאָס ליכט אויפן ווייס באַצווילטן
טיש". י. ה. ראַדאָשיצקי, ליד און אומרו, נ"י, ז' 80.

באַצוועקן -- טרוו. האָבן פאַר א צוועק, פאַר א ציל;
האָבן די כוונה.

1894 " האַניק פון מיין לעבן האָב איך ניט געלעקט,
אויסגעלאָזט האָט זיך ניט וואָס איך האָב באַצוועקט".

א. צווייפל, קליין וועלטל, לאנדאן, ז' 3.

1951 " [...] מען באַצוועקט וואס מער געלט ארויסצושיקן פון לאנד". ל. שמעוני, זב ליטע I, נ"י, ז' 258.

1964 " זיי [די רעליגיעזע ליטעראטן] שרייבן דאס אויף יידיש, ווייל זיי באַצוועקן מיט דעם צו דערגרייכן א ברייטערן עולם". בצג, טמז, 14/VII.

|| =ונג.

למטרה?
בכלל נוסף?

באַצויבער(ן -- טרוו. 1. [illegible] אפטאן (ווארפן) כישוף, פארכישופן דורך שפרעכענישן און אנדערע מאגישע מיטלען וואס קאנען, לויט געווויסע איבערגלויבנס, באווירקן דעם מענטשן און נאטור=דערשיינונגען, צוגעבן עמעצן אדער עפעס איבערנאטירלעכע אייגנשאפטן.

[191...] " דו ביסט א צויבערין, באַסט מיך אויך באַצויבערט". י. לאטיינער, דאס יודישע קינד, ז' 36.

2. (פיג) דורכדרינגען מיט גרויס באוואונדערונג, התפעלות, פארכאפן (פאנגען) אין קרייז פון השפעה פון דער רעדנער פלעגט אלעמען באַצויבערן מיט זיינע ריידן. די צוהערער זיינען באַצויבערט פון דעם יונגן פידלער. זיין פערזענלעכקייט באַצויבערט.

[191...] " זיין אידעלעס באנעמען קאן יעדן באַצויבערן" י. לאטיינער, מישקע, ז' 27.

1951 " די רוסישע ליטעראטור [...] האט שטארק באאיינפלוסט און באַצויבערט דעם יונגן יידישן דור". [illegible] מ. ווישניצער זב ליטע I, נ"י, ז' 84.

1956 " ער האט באַצויבערט יעדן מיט זיין שטים, /איעדן איינציקן אויף דורך אדורכגעדרונגען"". פמ, מלחמה I, נ"י, 254 ז'.

|| =רונג -- די, =ען. 1. אקט אדער רעזולטאט פון באצויבערן ב1.

1852 " די צוויי וואונדערליכע גאלדשטיקן, אויסער דער אייגענשאפט די בעצויבערונגען אויפצולעזין, בעזיצען זיי נאך איינע אנדערע אייגענשאפט". פ. זאנדמאן איבז, נייאי טויזענד אונד איינע נאכט, ווארשע.

1882 " און דארט זאלסטו אפווארטן ביז דו וועסט דורך איין פרויענצימער פון דיין באצויבערונג אויפגעלייזט ווערן". אנאנים, פרינצעסין עדינא, ווארשע, ז' 17.

2. גרויס באוווּנדערונג, התפעלות, שטארקער איינדרוק, וואס עמעצער אדער עפּעס רופט ארויס ביי מענטשן; די באצויבערונג, וואס דער זינגער האט ארויסגערופן, האט געדויערט לאנג; מע קאן זיך ניט באפרייען פון דער באצויבערונג, מיט וועלכע מיקעל אנדזשעלאס סקולפטורן דרינגען דורך אלעמען.

ב אַ צ ו י ג ן - פאר (אויך פאדי/פאדוו) פון ווערב באציִען (----ן)?

ב אַ צ ו י מ ו נ ג -- די, =ען. 1. צוים/צאם; פארקאן, פלויט; די באצוימונג ארום דעם פארק איז ערטערווייז צעשטערט.

2. שטערונג, באריערע; די באצוימונג אויפן וועג האט געשטערט דעם פארקער.

1956 " ווי רופט מען די קראפט [...] אויף ברעכן און בראָכן באצוימונגען אלע?". פּמ, מלחמה II, נ"י, ז' 582.

ב אַ צ ו י מ ע ן -- טרונ. 1. ארומצוימען, אפצוימען, מאכן א גדר (צוים, פארקן). % מע האט דעם סאד באצוימט מיט קוסטעס.

2. באהערשן, באצווינגען; באצוימען דעם כעס; ער האט באצוימט זיין אויפרעגונג און ניט געענטפערט אויף דער באליידיקונג.

באצוימען זיך -- רעפל.

1948 " איך יענער נאכט האט ער געשווירן ביי דעם פלאם ניט לאזן פונעם אומגליק זיך באצוימען". פּמ, מלחמה, מאסקווע, ז' 86.

|| =ער (=ין, =קע) .1. באהערשער, באצווינגער.

2. דרעסירער פון חיות.

1924 " כ'וועל טאנצן [...] ווי ס'טאנצט א מאלפע אויפן פייף פון איר באצווימער". זש' כאליאסטרע II, פאריז, ז' 14.

באַצונדן -- פאדי / פאדוו פון באציגדן (<---).

באַצופן -- טרוו, פפּ (דיאל?) באַציפּן.

1. ארומצופן, ארומרייסן אלע פעדערן: % באצופן דעם האן, די קאטשקע. מע דארף באצופן גוט די הון, איידער מע גייט זי מאכן.

רעד: באציפן פפּ? דיאל פארמע?

1885 " די אנדערע קלאגט זיך, אז די קאץ האט איר די גאנצע בראטיון אויסגעזיפט, און די דינסט מויד האט איר די גאנצע גאנדז באציפט". א. נוסבאום, פעסעלע די גאבעטע, ווארשע, ז' 26.

2. (פיג) בארייסן שטארק, באנעמען, צונעמען.

1867 " נאר אין דעם זיינען זיי [רבנים און קאזיאנע רבנים] גלייך - מען זעט נאר צו בארייסן, צו באציפן דעם עולם". קמ, נ' 14, II - 108.

1929 " בין קיינ מאל ניט געווען אזוי באציפט, בין קיין מאל ניט געווען אזוי באטויבט!- חבר מיינער! כ'האב נאך קיינ מאל ניט אזוי געליבט! כ'האב נאך קיינ מאל ניט אזוי געגלויבט". קוו, לידער און פאעמעס, ז' 28.

ם | באצוקן | ביצוקן -- טרוו. דריקן, אונטערדריקן.

1610 " און אשור אום ניכטן ער האט ביצוקט איך". טח, ישעיה נב - ד. [תי: און אשור האט אים פאר גארנישט געדריקט".]

|| =ט -- אדי. דער אונטערגעדריקטער. =עניש -- דאס. אונטערדריקונג.

1700 " ווארום האט איר ניט די טירן דעש יהודי אויף גיבראכן ווערט אניין גאנגין אונ העט בישערמט דען ביצוקטן פון הנט זייער ביצוקטנש". ר' אליקים חזן איבז, ארופא ר' שלמה וירגא, שבט יהודה, אמשטרדם, דף לב/1.

[illegible]

ב אַ צ ו פּ ן -- טרוו, פּפּ (דיאַל?) באַציפּן.

1. ארומצופּן, ארומרייסן אלע פּעדערן: % באַצופּן דעם האָן, די קאַטשקע. מע דאַרף באַצופּן גוט די הון, איידער מע גייט זי מאַכן.

רעד: ? באַצופּן? באַציפּן? פּפּ? דיאַל פאָרמע?

1885 " די אנדערע קלאָגט זיך, אַז די קאַץ האָט איר די גאַנצע בראָטיון אויסגעזיפּט, און די דינסט-מויד האָט איר די גאַנצע גאַנדז באַציפּט". א. נוסבאַום, פּעסעלע די גאַבעטע, וואַרשע, ז׳ 26.

2. (פיג) באַרייסן שטאַרק, באַנעמען, צונעמען.

1867 " נאָר אין דעם זיינען זיי [רבנים און קאַזיאָנע רבנים] גלייך - מען זעט נאָר צו באַרייסן, צו באַציפּן דעם עולם". קמ, נ׳ 14, 108.

1920 " בין קיינ מאָל ניט געווען אַזוי באַציפּט, בין קיין מאָל ניט געווען אַזוי באַטויבט! - חבר מיינער! כ׳האָב נאָך קיינ מאָל ניט אַזוי געליבט! כ׳האָב נאָך קיינ מאָל ניט אַזוי געגלויבט". קוו, ... לידער און פּאָעמעס, ז׳ 28.

ט | באַצוקן | ב י צ ו ק ן -- טרוו. דריקן, אונטערדריקן.

1610 " און אשור אום ניכטן ער האָט ביצוקט אין". טח, ישעיה נב - ד. [תי: און אשור האָט אים פאַר גאַרנישט געדריקט".]

|| ט= -- אַדי. דער אונטערגעדריקטער. =עניש -- דאָס, אונטערדריקונג.

1700 " וואָרום האָט איר ניט די טירן דעש יהודי אויף גיבראַכן ווערט אַניין גאַנגין אונ העט בישערמט דען ביצוקטן פון הנט זייער ביצוקטנש". ר׳ אליקים חזן איבז, ארופּא ר׳ שלמה ווירגא, שבט יהודה, אַמשטרדם, דף לב/1.

ב אַ צ ו ק ע ר ן -- טרוו. 1. באַשיטן מיט צוקער, באַגיסן מיט אַ צוקער=מאַסע. % באַצוקערן דאָס געבעקס פון אויבן, זי האָט ליב צו באַצוקערן די טרוסקאַווקעס.

1969 " אָבער די יינגערע ווייבלעך, מיט באַצוקערטע זעמעלעך [...] צווישן די פרישע ליפּן". חג, טמז, III/28.

2. (פיג) מאַכן אַ זאַך בעסער, איינגענעמער ווי אין דער אמתן. % באַצוקערן די רייד, די מעלדונג וועגן דער פּאַרטייערונג האָט מען באַצוקערט מיט צוזאָגן צו געבן

א הוספה.

1914 " דאס אלעס האסטו אפילו באצוקערט מיט אלערליי שיינע
פראזן". איבז, ל. קאגאן, ג. דע מאפאסאן, ביים ראנד
[...], גוו II, נ"י, ז׳2.

=ס -- פאדי, וואס איז באשאטן (באגאסן) מיט
צוקער% באצוקערט געבעקס% באצוקערטער עפל.

באַצ׳י I ---- דער, =עך. דזוו באַציונג.
1956 " און ווי אלע מענטשן פון דער גרופע, האט אויך
ער | פערענבאך | געהאט דעם באזונדערן באַצי צו יידן".
ד. סדן, זש׳ גק, נ׳ 23, ז׳ 237.

באַצ׳י II -- דער, =עך. איבערצי, באדעק: מעבל=באַצי.
דער באַצי פון דער סאפע איז שוין אפגעבליאקעוועט.

באַציאונג ←---- באַציונג.

באַציאיק ←---- באַצינק.

באַציאַן - דער, באַציאַנעס/באַציאַנעס, פֿפּ באַטשאַן
(לד) בוצאַן. ווֹבּ באַציאַניכע (ווערט אויך
גערופן: בושל, שטארך/שטערק, זשורעוו). א פויגל
פון דער גרופע זומפּ-בראדזענדיקע (ווסנ
ער האט א לאנגן גלייכן שנאבל, א לאנגן האלדז,
הויכע רויטלעכע פיס, די פינגער זיינען באהאפטן מיט
הייטלעך צווישן זיך; דער באַציאַן נערט זיך מיט
שרצים, פיש און איז אן איבערפלי-פויגל.
% ס׳איז שוין פרילינג - די באַציאַנעס זיינען
געקומען צו פליען. אויפן הארבסטיקן הימל זעט זיך
א סטאיע באַציאַנעס אפּפליען; דער באַציאַן שפאנט איבערן
זומפּ.

1864 " האט זיך דעם סוקראטוס [סאקראטעס] געטרוימט
[געחלומט], דאס איין שטארך (בוצאַן) ליגט אין
זיין שויס". איבזץ אמד. י. ל. בן זאב,
ספרי חכמי יון [...], ווילנע, ז׳30.

1953 " [...] איז געווען אויפגעבויט אן אלטע
בושל-נעסט, פון צווייגן און פון שטעקלעך, נאר די
באַציאַניכע איז געווען אין דער היים. אבער ניט ווייט
האט מען געקענט זען דעם באַציאַן אליין. ברוס,
[illegible] 247.

א הוספה.

1914 " דאס אלעס האסטו אפילו באצוקערט מיט אלערליי שיינע פראזן". איבז, ל. קאַנהן [קאַבדרון פֿון], ג. דע מאַפּאַסאַן, ביים ראנד [...], גוו II, נ"י, ז' 2.

ס= -- פּאדי, וואס איז באשאטן (באגאסן) מיט צוקער; באצוקערט געבעקס; באצוקערטער עפל.

באַצ'י I --- דער, =ען. דזוו באַציונג.

1956 " און ווי אלע מענטשן פון דער גרופּע, האט אויך ער | פערענבאך | געהאט דעם באזונדערן באַצי צו יידן". ד. סדן, זש' גק, נ' 23, ז' 237.

באַצ'י II -- דער, =ען. איבערצי, באדעק: מעבל=באַצי. דער באַצי פון דער סאפע איז שוין אפגעבליאקעוועט.

באַציאונג ----→ באַציונג.

באַציאיק ------→ באַצינק.

באַציאַן - דער, באַציאַנעס/באַציאַנעס, פּפּ באַמשאַן (לד) בוצאַן. ווּ באַציאַניכע (ווערט אויך גערופן: בושל, שטארך/שטערק, זשורעוו). א פויגל פון דער גרופּע זומפּ-בראדזענדיקע (ווסנ [Ciconia] ער האט א לאנגן גלייכן שנאבל, א לאנגן האלדז, הויכע רויטלעכע פיס, די פינגער זיינען באהאפטן מיט הייטלעך צווישן זיך; דער באַציאַן נערט זיך מיט שרצים, פיש און איז אן איבערפלי-פויגל.

% ס'איז שוין פרילינג - די באַציאַנעס זיינען געקומען צו פליען. אויפן הארבסטיקן הימל זעט זיך א סטאיע באַציאַנעס אפפליען; דער באַציאַן שפאנט איבערן זומפּ.

1864 " האט זיך דעם סוקראטוס [סאקראטעס] געטרוימט [געחלומט], דאס אייך שטארך (בוצאן) ליגט אין זיין שויס". איבזץ אמד. [פון] י. ל. בן זאב, ספרי חכמי יון [...], ווילנע, ז' 30.

1953 " [...] איז געוועז אויפגעבויט אן אלטע בושל-נעסט, פון צווייגן און פון שטעקלעך, נאר די באַציאַניכע איז געוועז אין דער היים. אבער ניט ווייט האט מען געקענט זען דעם באַציאַן אליין. ברוס, ביי די טייכן, [...], נ"י, ז' 247.

באַציגלעך -- אדוו. (דטשם, נאָ) בשייכות,
וואס שייך, בנוגע.

1968 " עס איז [זיינען] אים דורכגעלאפן אין זיינע
געדאנקען פארשיידענע עפיזאדן [...] באַציגלעך זיין
ציטנשפרונג". ש. גולדשטיין, ספר הזכרונות לבית ליסקא,
חיפה, ז' 102.

באַצירונג -- די, =ען. 1. צוזאמענהאנג,
פארבינדונג צווישן זאכן, באגריפן, דערשיינונגען אע.

1870 " אין דיזער באַצירונג מוזן מיר מיט אים איבעראיינשטימען
[...]" קמ, נ' 5, - 35.

[?] [...] אין היינט א תורנה פון " דרוש וקבל שכר"
אויף יענער וועלט אן שום באַצירונג מיט דער וועלט,
מיטן לעבן [...]". פרץ, IX, ז' 186.

1936 " אזא קאנסטאנטע באַצירונג צווישן א חלום = עלעמענט
און זיין איבערזעץ רופן מיר אן סימבאלישע". ~~פרויד, ארויספיר [...], ווילנע, ז' 126.~~ איבז, מון, פרויד,
ארייַנפיר [...], ווילנע, ז' 126.

2. דאס באגיין זיך מיט (א) מענטשן;
דאס פארהאלטן זיך צו (א) מענטשן % גוטע באַצירונג,
שלעכטע באַצירונג. פריינדלעכע/פיינטלעכע באַצירונג.
אפנהארציקע (אויפריכטיקע), חברישע, ליבע=באַצירונג.
חוזק (ביטול-)-באַצירונג. ווארעמע (קאלטע)
באַצירונג. די הארציקע באַצירונג צו דעם נייעם עולה
האט אים א סך דערמוטיקט. ער האט ארויסגעוויזן א
באַצירונג פון פארשטענדעניש צו דעם פרעמדן.

1888 " האט יענטל זיך גענומען צו דער טאכטער אויסשטראפן
זי פאר אזא באַצירונג מיטן מאן". ממוס, ...
... , ז' 194.

1937 " גאנץ אפט שטעקט די סיבה אין דער אומדעליקאטער
באַצירונג פון דעם מאן [...]". פגעז, ווילנע, נ' 12.

1940 " זי האט געוואלט וויסן, ווי זיינען איצט די
באַצירונגען צווישן אים מיט זיינע אייגענע: קומסט
נאך מיט זיי ניט אויס?" בערג, באם דניעפער II,

[illegible] מאסקווע, ז' 136.

1968 " נייַן, א גוטע באַציונג, ווענעמס זי זאל ניט זייַן, איז ניט אפצושאצן". אי. קיפּניס, אונטערוועגנס, זש' סאוו'- הימלאַנד, נ'5, ז' 26.

3. שטעלונג, אייַנשטעל, פּאזיציע צו (לגבי) זאכן, דער- שייַנונגען, פּראבלעמען אַע; פּאזיטיווע/נעגאטיווע באַציונג; א דאנק זייַן ערנסטער באַציונג צו דער ארבעט איז דער באַאמטער גיך געשטיגן; די גלייַכגילטיקע באַציונג צום יידישן חינוך העלפט מיט דער אסימילאַציע.

1953 " [...] אזא אינדיפערענטע באַציונג פונעם שטאַט צו רעליגיע איז א נארישקייט". גרין, מענטשן און ווערטן, נ"י, ז' 221.

1967 " [...] איז די אנטאלאגיע [מכאן ומקרוב] א צייכן פון דער אַנדערשדיקער באַציונג צום יידישן לשון אין דער יידישער מדינה". אפּא, טמז, [illegible]/3.

4. (ס'רוב געניצט אין מערצאל: באַציונגען) קעגנזייטיקע קאנטאקטן, פארבינדונגען צווישן מענטשן, אינסטיטוציעס אַע; באַציונגען עלטערן און קינדער, משפּחה-באַציונגען; געזעלשאפטלעכע באַציונגען, האנדלס-באַציונגען, דיפּלאמאטישע באַציונגען; האבן באַציאונגען (מיט), זייַן אין (גוטע, שלעכטע, נאענטע) באַציונגען מיט עמעצן; אנבינדן/אנקניפּן באַציונגען, איבעררייַסן, באַנייען די באַציונגען; נארמאַלע, געשפּאַנטע, אנגעשטרענגטע באַציונגען; אין דער יידישער שול הערשן פרייַע באַציונגען צווישן לערערס און קינדער; די באַציונגען צווישן די פאראייניקטע שטאַטן און רוסלאַנד זייַנען אפגעקילט געווארן.

193[6] " שוין א פּאר יאר אבער, ווי די באַציונגען צווישן זיי ביידע זייַנען געווארן אפגעקילט". מ. בורשטין, גורל, ז' 4.

1951 "ס'האבן זיך אייַנגעשטעלט פרייַנדלעכע געשעפט-באַציונגען, דער אדל האט זיך באדינט מיט יידן אלס 'סובקאלעקטארס'". ד"ר מ. ווישניצער, זב ליטע I, נ"י, ז' 67.

1955 " באַציונג מיט יידן איבער דער וועלט איז, ווייזט
אויס נישט אקטועל". אפא, געטראכט מיט עברי-טייטש,
נ"י, ז' 148.

1965 " דארפן מיר פאליטיש זיין פארזיכטיק [...] אפילו
זיך נישט איינרייסן דעם פעלץ אנצוקניפן דיפלאמאטישע
באַציונגען מיט באָן". אפא, סמז, זוג/11.

5. קאנטשאפט, גוטע פארבינדונג מיט אייַנפלוסרייכע פערזאנען;
יענער איז א גאנצער מאכער, ווייל ער האט באַציונגען
אין די הויכע ספערן; ער קאן דיר א סך העלפן א דאנק
זיינע באַציונגען מיטן מיניסטער.

1968 " בכדי אויסצומיידן די אויסזידלונג קיין ווארשע,
האבן די דירעקטארן פון 'זאפיוווקא' און 'בריאות'
אנגעקניפט פראטעקציע-באַציונגען מיטן שטאטישן דייטשישן
קאמענדאנט". ב. ארענשטיין, יזב אטוואצק, ת"א, ז' 814.

6. (במז) סעקסועלער אקט. % דאקטוירים טרעטן ארויס קעגן
פריצייטיקע געשלעכטלעכע באַציונגען; דער באשולדיקטער
האט געלייקנט, אז ער האט געהאט אינטימע באַציונגען
מיט דער דערמארדעטער פרוי.

1909 " ווייל א דאנק זייערע איבערמאסיקע געשלעכטלעכע
באַציונגען הערן זיי כמעט נישט אויף צו שפילן [...]".
א.ז. א וידוי פון אן אקושערקע, ווארשע, ז' 25.

ם | באַצייַג | ב צ יי ג -- דער, =ן. עדות.

1610 " ויאמר אונ' ער זאגט לבן דער הויפן דר איז בצייג
צווישן מיר אונ' צווישן דיר הייט". טח, בראשית,
לא - מח.

ב אַ צ ייַ ג ו נ ג -- די, =ען. (ארכ) 1. אָנזאָג,
געבאָט, געזעץ פון גאט.

1936 " און לאמיך קענען אפהיטן די באַצייגונג פון דיין
מויל". נג, תהילים, קיט-88.

ם ביצייגונג / בצייגונג.

←----- .1

1768 " דייך (תורה) אונ׳ דייני בצייגונג ווערט זייך אונזר דר מייאונג אונ׳ זיא ווערט לעבן אונזר לייב". מחזור יו"כ [...] אויף טייטש, אמשטרדם, תקכ"ח, דף צה, I.

.2 באווייז, ארויסווייז.

1734 " אונטר דעשן פור זוכי דיזה נייאה גשפאנשאפט מיט אלי בצייגונג פון פריינדליכקייט גליבה פורט צו פפלנצן". מארשן, לשון זהב, אמשטרדם, תצ"ד, II.

.3 עדות.

1731 " וזאת התעודה בישראל - די ביצייגונג". מלמד שיח, רות ד, 7, פיורדא, 141. [תי: אוך דאס איז געווען צום עדות.]

ם [באצייגטער] בצגטער -- דער, =ע. עדות. מה"ד

BEZIUGEN 1508?| " ענה - בצגטער, ל׳ עדות. רייכלין 8. [תי: עדות].

באציגן -- טרוו. (ארכ) 1. דערווייזן, אויפווייזן, באשטעטיקן.

1855 " הט ער זיך גשריבן איין גבעט בריב צו זיין ליבען שוואגר אונ צו זיין פרויא אז דס זאל בצייגן אויף זיין גוט הארץ אונ אז ער הט אויף דעם אלעם חרטה וואס ער ~~הט אויף דעם אלעם~~ הט גטאן". איין שיינע וואונדערליכע היסטאריע [...], ווארשא, ז׳ 6.

1896 " ווען דער נאר [...] זאגט צו אלעמען אז ער איז א נאר, ער באצייגט אויף זיך זעלבסט אז ער איז א נאר". י. ל. יאסעלאוויץ, אורחת חיים (רמב"ם), ווילנא, ז׳ 38.

.2 עדות זאגן.

1936 "גאט האט באצייגט קעגן מיר", נג, איבז רות, א - 21, נ"י, [תי: ענה בי - גאט איז מיין קלאגער געווארן.]

|| = (ע) ניש -- (ארכ) געבאט, אנזאג.

1851 "[...] איר זאלט היטן די מצוות פון גאט [...] און זיינע באצייגעניש [...] און זיינע געזעץ". העט, דברים ו׳ - יז, זשיטאמיר. [תי: ועדתיו - אנזאגן.]

1875 " אזוי האָט געזאָגט דוד המלך צו זיין זון שלמה [...]: זאָלסט היטן דאָס היטונג פון גאָט צו [...] היטן זיינע באַצייגענישן [טעקסט: בעצייגניסע]", איבן יצחק האַמבורגער, אברהם דאַנציג, בית אברהם, לעמבערג, ז' 2.

ם באַצייגן זיך -- אוטוו/אומפּ, (אַרכ) 1. ארויסווייזן זיך.

1895 " און נאָך דעם האָט זיך באַצייגט אַז דער דייטש איז איר מאָן קיין מאָל ניט געווען". [אנאָנים], אַמעריקאַנישע גליקן, וואַרשע, ז' 51.

2. (אַרכ) איבערצייגן זיך, קומען צום אויספיר.

1937 " האָט ער נאָך אַ מאָל צוגעלייגט ס'ציבעלע=זייגערל צו דער רעכטער פּאה, כדי זיך צו באַצייגן, צי מ'קען זיך פאַרלאָזן אויף אַזאַ גיין". נאַד, נאַדירגאַנג, נ"י, ז' 201.

ם ביצייגין/ביצייגן.

Bezeugen: מה"ד

------> 1.

1734 " איך טרישטליכה האָפנונג פור בלייב [...] צו ביצייגין מיט אירי אָן מיטיגי אכטבארי ציילן דען מיר זיין איין זיל איין ליב". מאַרשן, לשון זהב, אַמשטרדם, תצ"ד, ז' 18.

1798 " איך וויל דיר ביווייזן אונ ביצייגן דש די חכמה טוט די נאַרהייט ווייט איבר שטייגן", משל הקדמוני, אוסטראַהאַ, תקנ"ח, ז' 3.

------> 2.

1648 " אָך אלי פאַרט [=נסיעות] אונ' איך אלי לנד וויל איך אויף איין ביצייגן" מגילת ווינץ, אַמשטרדם, ת"ח.

1696 " לא תענה", דוא זאָלשט ניט ביצייגן פאַלש צו צייגן דיין גיזעלן". [סידור] תפילה למשה [...], דעסוי, קס"ד, 24.

------> 3. וואַרענען.

1626 " היאר מיין פאַלק אונ' איך וויל בצייגן אָן דיר ישראל, ווען דוא ווילשט מיר אַנדרש פאָלגן": סהמ[ת], תהילים, פּא - י, לובלין. [תי: וואיעידה - וואַרענען.]

|| ביצייגניש / ביצייגניס / ביצייגנוס / בצייגנס.

1. געבאָט, אָנזאָג פון גאָט.

1696 " אום זיא ווערן היטן דייני קינדר מייני זיכרהייט אונ׳ מיין ביציגנוס דש צדאזיג [...]". [סידור] תפלה למשה, דעסוי, דף שפז.

2. באווייז, עדות, ראיה.

1635 " אונ׳ אפי׳ איצונד אויך איז גוט אים הימל מיין עד (ושהדי) אונ׳ מיין בציגנס איז ער אים הימל דז איך גירעכט בין". סהמ, איוב טז - יט, לובלין.

[תי: ושהדי - עדות=זאגער.]

1694 " אזו זאגטן זיא איטלכר איך זיינר שטאט, אונ׳ בראכטן צו בציגניש דער דא זיצט איבר טויזינט מייל [...]". איסטארישע אלעגאריע פון ר׳ מאיר ש"ץ, פירט, ציט י. ריבקינד, פש ז׳ 18.

1716 " אונט ער זאגט יהושע צו אל דעש פאלק, נון דער שטיין זאל זיין צו אונש איין ביציגנים דער ווייל זיא גיהערט האט אל דיא ריד פון גאט". סהמ יהושע, ווילהערמרשדארף, כ"ח -

ביצייגר -- עדות.

1716 " נון איין ביצייגר כלומר איין הר דער זיא שטראפט אונ׳ זאגט עדות אויף דיא בייזי וועג". סהמ ישעיה, נה - ד, ווילהרמרשדארף, | תי: עד - עדות. |

[באציים] ב י צ יי ט -- אדוו. ביי צייטנס, אין דער געהעריקער, פאסיקער צייט.

1651 " מאגט איר ניט שפארין אייער געלט, אונ׳ קויפט עס ביציים, אי מען ווערט עס פר רייסן בייא גוטה לייט". יהודה הענטשינר, מציל נפשות ישראל, הקדמה, אמשטרדם, ת"א.

ב א צ יי ט י ק -- אדי. וואס איז (קומט פאר, געשעט) אין דער געהעריקער צייט, ניט שפעט אדער פאר פריס. דיין באצייטיקער ענטפער אויפן בריוו האט פארשפארט איבער-קלערענישן; די באצייטיקע אינטערווענץ פון דער פאליציי האט פארמיטן דעם צוזאמענשטויס.

באַצ ÷ 25.

||(ק)ייִס די, באַ באַצייטיקייט אין קומען צו זיצונגען, פאַרזאַמלונגען איז נישט קיין פאַרשפּרייטע מידה.

ב אַ צ יי ט ל ע ך -- אַדור. (אַרכ?) דזור בײַ צײַטנס (←---).

" האַט ער [דער קעניג] געשאַפט, מען זאָל אים אײַנשפּאַרן, [...] באַטנער אָבער איז באַצייטלעך |..| אַנטלאָפן". |איבז?|, פאַן לאַיזע, דעם קעניגס געשעפט־פאַרזאָרגער, בוקאַרעשט, ז׳ 220.

ב אַ צ יי ט ן -- אַדור. (אַרכ) דזור בײַ צײַטנס,

~~ם ביצייטן / בצייטן~~

1818 " דו האַשט איבר דיר דין און משפט אויף דער וועלט און יענער וועלט מכ"ש [=מכל שכן] מיזטו אַן ברייטן גוטי שפּייז בצייטן דש איז טײַטש תורה ומעשים טובים. שבע זכירות, לעמבערג, ז׳ 13.

1883" [...] ער הייבט שוין אָן עסן באַצייטן, ער רוקט שוין אויף אַלע זייטן". ייל, וועלט לוח. אָדעס, ז׳ 17.

1911" [...] רבקה, [...] קאָך אָפּ באַצייטן דעם אָנבייסן, וואָרעם ביי טאָג וועל איך נישט האָבן קיין צייט צו עסן". חברה קדושה־סעודה, וואַרשע, ז׳ 6.

ם ביצייטן/בצייטן, מהד: .bi ziten

1544 " איך וליך איך דיא וואָושטנייא דא וויל איך אויארר בייטן ביז דש איר מיר טוט בוטשאַפט טוט מירש נוייארט ביצייטן"! שב, סטראַף 1454.

1648.." דז מושט אַלש גישעהן ביצייטן דאַז ניט אידרמן דער פון ווישן זעלט". מגילת ווינץ, אַמשטרדאַם, ... ז׳ 38.

1728 " פאַר קורציך אַטום אודר לונגיך זוכט אודר ליגט אים שטעץ גאהר שווער אויף דיא ברושט ווען איינר דאַז שפּירט מוז מן בצייטן ברויכן אונ׳ מאַך אים זען טראַנק וויא פאַליגט איז בדוק ומנוסה לאלף פעמים. ר׳ אפרים ווערטהיים. שער אפרים !!, סור, פיורדא.

באַציַטנדיק -- אדוו [סטוטש 87]. דזוו ביי צייטנס

|| =(ק)ייט -- די, בא. די אייגנשאפט פון קומען, געשען אין דער געהעריקע צייט.

באַציַטנס -- אדוו. פפ ביי צייטנס.

פאר פרי, ניט צו פארזאמען, פארשפעטיקן עפעס, ניט דורכצולאזן א מעגלעכקייט, געלעגנהייט אע. % מע דארף קומען באצייטנס אויפן לופטפארט, כדי צו באזארגן דעם באגאזש. קומט באצייטנס, וועט איר נאך קריגן בילעטן אויפן קאנצערט. נאר א קליינער טייל יידן האבן באוויזן באצייטנס צו אנטלויפן פון געטא.

1869 " מיר בעטן [...] באצייטנס צושיקן דעם אבאנעמענט- פרייז, כדי עס זאל דורך זייער פרשפעטונג נישט ארויסקומען קיין אָסטאַנאַוו וקע [= אפהאלט]". קמ, ז' 317 - VI.

1906. מע האט זיך געלאזט אין וועג אריין באצייטנס, שע, אלע ווערק, ציט אויסג.. ב' VII, ז' 186.

1936 " געמיינט, אז די רעוואלוציע קומט אן, און זיי זענען באצייטנס אנטלאפן קיין אויסלאנד. ייז, ברידער אשכנזי,

|| באציַטנסדיק -- אדי. | סטוטש 89/87 | וואס איז (קומט) באצייטנס. א באצייטנסדיקע אפעראציע האט אים געראטעוועט פון א גרויסער סכנה.

|| באצייטנסדיקייט.

באַציַכענונג -- די, =ען. 1. צייכן, סימן. % שריפטלעכע באצייכענונג, ציפערדיקע באצייכענונג, סימבאלן=באצייכענונג. מע דארף גוט אכטונג געבן ביים פארן אויף די וועג=באצייכענונגען.

2. נאָמען, אָנרוף. די רוימער האבן איינגעפירט די באצייכענונג 'פאלעסטינא' פאר ארץ=ישראל.

1958 " דער נאמען ארמעניע [...] איז אויפגענומען געווארן פאר Romania, וואס איז די באצייכענונג פאר ביזאנץ".

מ. קאסאווער, יישפ, XVII - 1.

1970 " די צוגרייטונג פון די רשימות און די געהעריקע

באַצייכענונג פון יעדער אקציע איז שוין געלעגן אין

דער קאמפעטענץ פונעם ׳ ארדענונגס=דינסט". ר. מאהלער

סאנץ, ת"א, ז׳ 827.

3. אויסדרוק=פאָרמע, דעפיניציע, באשטימונגס/גראַטענע

באַצייכענונגס דער קריטיקער ניצט בטולדיקע באַצייכענונגען

פאר דעם ווערק.

1929 " אין זשארגאן=טעקסט זענען דא גאר אנדערע נייע

ווארטבילדער, אנדערע באַצייכענונגען, אומשרייבונגען" .

בעמ I , ווארשע, ז׳ 174.

1957 " איך וויל ניט ניצן קיין, קאמפליצירטע, איבער-

חושימדיקע באַצייכענונגען". הל, ששש, טאג, I/4.

ם בצייכנונגא.

ם 4. אנדייט, רמז, מיין.

? |1508 | " שמץ - בצייכנונגא , ל׳ רמז והבנה". רייכלין 8.

| תי: שמץ: א קווינט. איוב ד, 24 | .

באַצייכענען -- טרוו. באַצייכן, מיר באַצייכענען,

פאַר באַצייכנט, 1. געבן (שטעלן) א סימן, אָנווייזן,

באסימענען/באַצייכענען דעם טראַקט מיט מיילשטיינער.

באַצייכענען די ראנדן פון שאסיי מיט געלע פאסן.

באַצייכענען די איינגענג מיט נומערן. דער שניידער ב

באַצייכנט, ביים מעסטן די פעלערן, מיט קרייד.

1926 " דער אלף, וואס באַצייכנט דעם קלאנג ׳O׳ , דארף שטענדיק

באַצייכנט ווערן מיט א קמץ". א. וועוויארקא, דער אויסלייג

פון אידיש, מאסקווע,.

1968 " אלע יידישע געשעפטן אין אונגארן זענען באַצייכנט

געווארן מיט א גרויסן מגן=דוד און [מע האט] אויסגע=

רויבט אלע סחורות". ש. רוזמן, אין ס׳ אבפגן

מרמורש, רחובות, שא.

2. אנרופן, געבן א נאמען; דעפינירן, ספּעציפיצירן.
באצייכענען מיט דעם נאמען; באצייכענען מיט דעם טיטל.
איינשטיינען קאן מען באצייכענען ווי דעם אנהייבער פון
דער מאדערנער פיזיק; מע האט אים באצייכנט ווי א גאון
אין זיין צייט.

193... " דער ארכיסינאגאגוס אינעם רוימישן עגיפטן ווערט
אין זער שריפט [...] באצייכנט ווי 'מאטעמאטיקער' [...]".
מ. מיזיש, ייבא XIII, 1 - 2. ז' 149.

1957 " די תורה, איר מקור און איר שורש איז [זיינען]
נאר די חסדים פון גאט, וועלכע ווערן באצייכנט מיט
דעם נאמען 'דמיון'". ליקוטי אמרים, תניא, ז' 228.

1967 " [...] א ליריקער פון יענעם מין, וואס ווערט
באצייכנט מיט דעם אדיעקטיוו 'צארט', האט אנגעצארטעוועט
א ליד [...]". צייט, טמז, III/31.

3. כאראקטעריזירן, באשטימען אייגנשאפטן פון עמעצן / עפעס.

1906 " איזב [...] איז באצייכנט געווארן פאר א זעלטענעם
גוטן מענטשן און [ער] פלעגט אימער לאזן
זיינע איבערגייער". צ. נ. גאלאמב, די בורזשואזיע,

1953 " נעמען, וואס באצייכענען איינע פון א סך אדער פון
די אומצאליקע גאט=אייגנשאפטן". גרינ, מענטשן און ווערטן,
נ"י, ז' 51.

1964 " [...] 'אונטערגאנגיזם' ווי א. א. ראבאק האט
אליין געמינצט א ווארט צו באצייכענען די הערשנדיקע
שטימונג בנוגע היינט און מארגן פון אונדזער שפראך ".
לע, טמז, XI/15.

1970 " אונדזער דור ווערט באצייכנט אלס דער לעצטער דור
פון פאלקנעכטשאפט און דער ערשטער דור פון אויסלייזונג".
ד. פרקדמאן, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 12.

4. סימבאליזירן, אויסדריקן, אנווייזן אויף עפעס.

1903 " ווי פעדערן ווייסע פון ענגעל [מלאכים] געפליקט,

דערשיינט מיר דער שניי אין זיין רויקן גיין,/ זיין צאַרטקייט באַצייכנט די אומשולד אליין". י. באַוושאַוער, פּאָעטישע ווערק, לאָנדאָן, ז' 66.

1951 " שפּראַכלעך באַצייכענען אַזעלכע דערציילונגען דעם אַפּלוי, פון שלום-עליכמען ביז אונדזער צייט". יג, אין תוך געגומען, ב"א ז' 446.

1962 " דער'קול מבשר' האָט באַצייכנט אַן איבערבראָך אין דער גאַנצער געשיכטע פון דער יידישער קולטור און ליטעראַטור". ה. רעמעניק, מיט 100 יאָר צוריק, די היימלאַנד, נ'3, ז' 118.

5. פעסטשטעלן, פאַרצייכענען, אַפּמערקן.

1836 " דען די גרעסטע טייל ווייבער קענען ניט באַשטימט באַצייכענען די צייט ווען זיי זיינען מעוברת געוואָרן". מלכה בערלאַנט, די גליקלעכע מוטער, ווילנע, ז' 3.

1970 " קודם-כל דאַרף אָבער באַצייכנט ווערן די גרייטקייט פון יודנראַט אָפּצוזאָגן זיך פון פּאָרויס פון דער שטיצע פאַר די פּליטים". ק. שאַהלע, סאַנץ, ת"א, ז' 755.

1971 " עס מוז דאָ ווערן באַצייכנט, אַז די פאַרשטייער פון די פּאַרטייען [...] האָבן אַ סך צייט געווידמעט דער ניטבאַדערפטיקער באַפעלקערונג.

ב אַ צ יי נ ד ל ט -- אַדי [מאַרק וווּב]. 1. וואָס האָט ציין. % דאָס באַציינדלטע קינד עסט שוין ברויט.

2. (פּיג) וואָס זעט אויס ווי מיט ציין. % אין זייגער זיינען דאָ אַ סך באַציינדלטע רעדלעך.

ב אַ צ ... ק -- אַדי/אַדוו. צוזאַמענהענגיק, שייכותדיק.

| סטוטש 8|.

ב אַ צ י כ טיק ן -- טרוו. (אַלט) באַשולדיקן.

1805 " נון שפּרעכט דיזר חסיד דער דש ספר גימאַכט האָט איך באַציכטיג אַנדרי לייט איך מיך זעלבין אויך באַציכטיגין". איבז א. פּאַוויר, בחינות עולם, זאָלקווא, תקס"ה.

באַציל -- דער =ן, פּפּ באַקציל. 1. א באַקטעריע וואס
האט די פאָרעם פון א שטעקעלע.

1922 " באַקטעריעס האבן פארשיידענע פארמען. אפט
טרעפן זיך שטעקעלעך מיט קײַלעכיקע עקן (באַצילן),
אָדער, רעשעלעך (קאָקן)". ג. באטש, געוויקסן !!,
איבן א. גאלאמב, ווארשע, ז' 143.

2. (מעד) יעדער באַקטעריע וואס איז גורם א קראנקהייט.
% אַנשטעקיקער באַציל; קאן מען זען נאר אין מיקראסקאפ.

1905 " עס איז אוממעגלעך אויסצופירן, אז אלע באַצילן
זאלן אומקומען; דערפאר מוז מען אזוי קרעפטיק און
אָפּהארטעווען דעם קערפער, אז ער זאל זיך ניט קענען
אננעמען און קראנק ווערן, אויב אפילו באַצילן וועלן
דאך זיך צו אים ארײַנכאפּן". די סוכאטע, (שווינדזוכט)
מינסק, ז' 4.

1924 " אין דאס רוב פאלן וועט דער קראנקער אָרט אין לונג
צוזאמען מיט די באַצילן ארומגערינגלט פריער מיט אן
אנצינדלעכער געוועב". צ. שאבאד, פגעז, נ' 5, ווילנע.

1945 " האט מען געשניטן לעבעדיקע בײַכער און אויסגעפּרוווט
א גיפטיקן באַציל". סעג, איצטער, נ"י, ז' 30.

3. (פיג) דערשײַנונג, אידעע, מידה, וואס קאן גורם
זײַן א געזעלשאפטלעכן אדער מאראלישן שאדן, סכנה.
% באַצילן פון שאוויניזם; די באַצילן פון געוואלט
און רציחה פארשפרייטן זיך גיך; די נאציסטישע באַצילן
זײַנען נאך נישט אויסגעראטן.

1920 " און אלע פארשטייען דאס. דאס ווײַזן די משוגענע
הינט פון די שאוויניסטן, וואס שפרייטן די באַצילן
פון כאאס". דא, שווארץ-רויט, ווארשע, ז' 21.

1911 " דער אסימילאטארישער באַציל, וואס לויערט דאס מיוחס-
דיקע יידישע בלוט צו פארגיפטן, וועט גענצלעך פאר-
ניכטעט ווערן". דובערוש טורש, די עלער=לעקער, ווארשע.

1951 " דער אנטיסעמיטישער באַציל האט זיך אײַנגעגעסן ניט
נאר אין די געהירן פון די ארמיי-קאמאנדירן, נאר
פון דער גאנצער ארמיי". ל. שטיין, זב ליטע !, נ"י, ז' 93.

0 באַצילן=טרעגער -- דער, =ס.

1923 " ביי קראַנקע [...] וועלכע זיינען שוין געזונט געוואָרן [...] געפינט מען נאָך ביי דער אונטערזוכונג פון זייערע אויסוואַרפן שעדלעכע באַקטעריעס [...]. אַזעלכע מענטשן רופן מיר אָן באַצילן==טרעגערס". צ. שאַבאַד, פגעז ז' 32, ווילנע.

באַצילן-קאָלאָניע -- די, =ס. -- אָנזאַמלונג פון באַצילן.

באַצילן=קולטור -- דאָס ספּעציעלע האָדוועון באַצילן מיט וויסנשאַפטלעכע צילן.

טובערקולאָז (יס)=באַציל (טובבאַציל).

1918 " די היילונג פון טובערקולאָזיס=מיינט, אייגנטלעך, אַרעסטירן אָדער אַרומרינגלען די טובערקולאָזיס=באַצילן". יוסף פרימאַן, וואָס איז טובערקולאָזיס, באָסטאָן, מאַסס, ז' 37.

טיפוס=באַציל.

1968 " אין דעם יתומים-אַנשטאַלט האָט ער זיך אָנגעשטעקט מיט טיפוס=באַצילן, איז קראַנק געוואָרן און אויף אַ נאַטירלעכן אופן געשטאָרבן". ב. אַרענשטיין, יזב אָטוואָצק, ת"א, ז' 817.

שווינדזוכט-באַציל -- דזוו טובערקולאָז=באַציל.

ב. אַרנשטיין, יזב אָטוואָצק, ת"א, ז' 852.

ב אַ צ י מ ב ל ע ן ----> באַצאַמבלען.

ב אַ צ י נ ד ז ן -- טרוו [מאַרק ווב]. אַרויפלייגן צינדזן, שטייערן. באַצינדזן די קרעטשמעס, באַצינדזן די קרעמערס וואָס האַנדלען מיט בראַנפן.

ב אַ צ י ע וו אַ ט ע -- אַדי | לב | 1. אומריעוודיק, ווי אַ קלאָץ, מגושם.

2. נאַריש, תמעוואַטע.

|| יקייט די/דאָס. באַצ | לב |. טפשות, נאַרישקייט.

באַציִעכץ -- דאס, באַ. איבערצי׳, באַדעק. % דאס לעדערנע באַציעכץ, רייך באַציעכץ. מע דארף קויפן נייַ באַציעכץ פאר דער סאָפקע.

1958 " די פאַרהאנגען און די באַציעכץ פון מעבל וואס מען האט ניט געוואשן שוין לאנג". י. רייזמאַן, זש׳ אמעריקאנער, 8/VIII.

באַציִען -- טרוו. פאר באַצויגן. 1. איבערציִען, באַדעקן מיט עפעס. % באַציִען די קנעפ מיט שטאָף. באַציִען א בגד. מע דארף באַציִען מיט צעראטע די שטולן. די טאץ איז נישט קיין זילבערנע, זי איז נאר באַצויגן מיט א דינעם שיכט זילבער. דער פראסט האט די טייכלעך מיט זילבער באַצויגן.

" א שווארצער וואלקן האט דעם הימל באַצויגן און א רעגן איז געגאנגען גלייך". יידישע פאלקסלידער, נ״ו, 1957, ז׳ 21.

1934 " עס פוסטעווען אויך די פיל דעפּוטאַטן=בענקלעך מיטן רויטלעכן לעדער באַצויגענע". דער ניסטער, הויפשטעט, מאסקווע.

1935 " און וועל באַציִען אויף אייך הויט און וועל געבן אייך אייך כוח און איר וועט לעבעדיק ווערן". מחזור ע"ט, בית ישראל [...], פסח [,] יחזקאל לז - ווילנע, תרצו, ז׳ 278.

2. אראפּברענגען עפעס פון אַן אנדערן, ווייטערן ארט, אימפּארטירן פון אויסלאנד. % באַציִען סחורה פון אויסלאנד. די קאָמפּיוטערס האט מען באַצויגן פון די פאראייניקטע שטאטן.

1866 " ווי באלד אין איינער שטאט די סחורה איין פרייז האט, וואס די געגנט אין וועלכן דער האנדל געשטייט | קומט פאר | פון דארט דער ארט סחורה באַציט, קאן מען שוין האנדלען מיט פארגעטיקונג" מ. הלוי הורוויץ. ספר פרשת מרדכי. אונגוואר, לפ״ק.

1930 " איצט איז ער רייך, באַציט פון דער וועסט וואגאנען סחורה, איז א יונג אן איינרייסער". אָפּאַ XI, די טענצעריך, ווילנע, ז׳ 73.

1951 " פארוואס מיר האבן געמוזט באַציִען רויע פעל פון אנדערע לענדער? פשוט, ווייל די פיצוכט איז ניט אומעטום

גלייך". י. פרענקל, זב ליטע I! נ"י, ז' 957.

3. אראפברענגען עמעצן פון דער פרעמד, אנשטעלן אויף אן ארבעט. % באַציען אן עלעקטראטעכניקער - ספעציאליסט. מע האט באצויגן פון ישראל א גוטן לערער פון עברית.

1865 " מיטוואך האט געדארפט זיין חנוכת הבית. זיי האבן באַצויגן א חזן מיט א כאר און צו דער פייערלעכקייט האבן זיי באשטעלט מוזיק". קמ, נ' 33, ז' 510.

1921 " ובאין ברירה מוז מען פון א גרעסערער שטאט באַציען א יונגן=מאן, א ווויל=קענעוודיקן, א חצי=משכיל, און אים צאלן שכירות 6 רייניש א וואך". ד. י. זילבערבוש, סקיצען, וויך, ז' 95.

4. (אַלט) ברענגען א ראיה, באווייזן שייכות, זיך סומך זיין אויף עפעס; ענטפערן שייכותדיק.

1881 " טאמער וועט איינער באַציען א סברה פונעם 'מקושש' - דארפסטו אנשלאגן אויגן פון דער 'עגולה ערופה'". דלוגאטש, וועלט מסורה, ווארשע, ז' 45.

1881 " אנדערע [פון די מורי הוראות] באַציען גאר דינים פון דעם 'חיי אדם' און 'חכמת אדם', זיי קענען במחילה זייער וויייניק לערנען". מ. א. שאצקעס, דער יודישער פאר פסח, ווארשא, ז' 113.

" אויף וואס וואלסטו עס באַצויגן אן דעם פסוק?". פיעס, בבא קמא, ג/א.

ב אַ צ י ע ן ז י ך -- 1. רעפל. איבערציען זיך, באדעקן זיך: % די שויבן באַציען זיך מיט פראסט-שטערנדלעך. די מילך באַציט זיך מיט א דין הייטל.

1895 " האט זיך דער הימל באַצויגן מיט א שווארצן וואלקן און א שניי [...] האט זיך אראפגעשיט אויף דער ערד". איבז, א. בוכבינדער, די בלוטיגע אינקוויזיציע, ווילנא, ז' 4.

2. אוטון. באַציען זיך צו אויף עפעס... האבן א שייכות, צוזאמענהאנג, זיין ענטפערדיק, קארעספאנדירן.

% אונדזער ענטפער באַציט זיך אויף אייער ווענדונג

פון דעם 10טן פעברואר. דער באשלוס באציט זיך צו
אים דירעקט.

1929 " דער דין וחשבון באציט זיך אויף זיך אליין אויף דעם
אינעווייניגסטן לעבן פון יעדער איינצלטער [איינציקער] נשמה". בעל מחשבות II, ווארשע, ז' 180.

1970/71 " די פאליאקן האבן אנגעטאן זייערע נאציאנאלע
מונדירן [...] און האבן ארויסגעוויזן זייער אראגאנץ
און דאס האט זיך קודם באצויגן צו די יידן". א. פיגלוביץ,
יזב זלאטשעוו ת"א, ז' 34.

3. אוסוו. האבן א שטעלונג / איינשטעל צו עמעצן.
% באציען זיך גוט/שלעכט, חבריש, פריינדלעך, באציען
זיך מיט ליבשאפט, מיט רחמנות אע. דער לערער דארף
זיך באציען צו אלע קינדער גלייך. די תלמידים באציען
זיך צום לערער מיט דרך-ארץ.

1939 " [...] אט הארעווען [די טרעגער]
דא פון פארטאג ביז ביינאכט [...] און מע באציט זיך
צו זיי ערגער ווי צו פערד". נאטע לוריע, א זון פון
פאלק, קיעוו.

1966 " [...] און אלע אייך פארדריסט: פאר וואס סאקראט
פארמשפט איז אומזיסט צו זיינע ריכטער איר באציט זיך
אומגעדולדיק". האל, מיין אוצר, מאסקווע, ז' 115.

1968 " די משפחה איז דארף האט זיך צו אונדז הארציק באצויגן,
געגעבן א פלעשל מילך מיט ברויט". מ. שוסטערמאן, יזב,
אטוואצק-קארטשעוו, ת"א, ז' 916.

4. איינשטעלן זיך, אויסדריקן א שטעלונג, מיינונג,
פאזיציע צו (לגבי) זאכן, דערשיינונגען, פראבלעמען.
% באציען זיך אחריותדיק, אומאחריותדיק, ביטולדיק,
מיט אפשיי, באציען זיך פאזיטיוו/נעגאטיוו. באציען זיך

ערנסט (לייכט, גלייכגילטיק), די עלטערן האבן זיך באצויגן מיט פארשטענדעניש און געדולד צו די פארלאנגען פון די קינדער.

ים,איינהייטלעכע פאלקשול.

1934 " צו דער יידישער קלאסיק האט דער גאנצער יידישער סאוועטישער טעאטער =וועזן זיך באצויגן אין א באדייט-נדיקער מאס ניט אפקלייבעריש, אן דער געהעריקער קריטיק. זש' שטערן, מינסק, ג' 12.

1953 " פערזענלעך האב איך זיך צום ענין באצויגן זייער סקעפטיש [...]" גרינ, איד און וועלט, נ"י, ז' 260.

1968 " זיי האבן געלערנט תורה און געלייענט צייטונגען, אריענטירט זיך אין מילי-דעלמא און זיך באצויגן מיט אחריות, צו געזעלשאפטלעכער טעטיקייט". ש. קאנץ, יזב, אסוואצק - קארטשעוו, ת"א, ז' 107.

ב א צ י פ ן -- -----> באצופן.

ב א צ י פ ע ר|ן -- טרוו [מארק ווב 1628], באצייכענען מיט ציפערן, שטעלן ציפערן אויף עפעס. % אלע טירן האט מען באציפערט. מע וועט באציפערן די טעקעס מיט דאקומענטן די זיי גרינג צו געפינען.

ב א צ י צ ה|ן -- טרוו פפ באציצהנען. אריינמאכן ציצות. און טלית-קטן % דער טלית-קטן איז שוין פארטיק, מע דארף אים נאר באציצהן.

|| =ט - פאדי. % די באציצהטע און באצאטע יונגעלייט.

ב א צ י ק -- דער, =עס. ---> באטיק (שוך).

ב א צ י ר -- דער, =ן. עפעס וואס דינט צו באצירן, באפוצן, באשיינען א זאך (צירונג, געמעל, ארנאמענט, שיינער חפץ, מוסטער אע.)• % א קונסטבילד איז א גוטער באציר פאר א וווינונג. דאס בשמים=שקעטעלע איז א טייערער באציר.

1968 " אונטער דער אנפירונג פון אנסקין [...] פאטאגראפירט מען אפ אלטע שולן, אינטערעסאנטע מצבות, מען קויפט אויס כתב-ידן, אלטע דרוק=זאכן, זילבערנע עטרות, פרוכתן געשטיקטע אין גאלד און אין זילבער, מנורות, חנוכה-לאמפן, און כלערליי אנדערע חפצים פון יידישן באנוץ. און באציר". ב. י. ראזען, יזב אטוואצק-קארטשעוו. ת"א, ז' 644.

ב א צ י ר ו נ ג -- די =ען. 1. דזוו באציר.

1923 " מיר געפינען דערפאר אפט די כתובה אריינגעזעצט אין א באפוצט רעמל, ארומגערינגלט פון אלע זייטן מיט אלערליי באצירונגען". איבז, ר. זעליגמאן, מ. גאסטער, די כתובה, בערלין.

2. צירונג (איידלשטיינער, גאלד=און זילבער=אויסארבע-טונגען אע) • % די דאמען טראגן בראסלעטן, פיגערלעך און אנדערע באצירונגען אויף די העלדזער.

1951 " ליטווישע יידן מסתמא, די וואס זיינען געווען אין נאענטע פארבינדונגען מיט די מאגנאטן, האבן געטראגן וואפן, האלדזבענדער און קאסטבארע באצירונגען אויף זייערע גארטלען". מ. ווישניצער, זב ליטע I, נ"י, ז' 66.

ב א צ י ר ו נ ג ט -- אדי. וואס איז (פול) מיט צירונגס. % די באצירונגטע ווייבער. דער רייך באצירונגטער האלדז פון דער דאמע האט צוגעצויגן אלעמענס בליקן.

1953 " הייבט אויף דער סולטאן זייך באצירונגטע האנט". ה. רויזנבלאט, אין שענסטן טאג פון הארבסט, ל"א, ז' 201.

" די מתפללים, יום-טובדיק געקליידטע, מיט זייערע פרויען אויסגעפוצטע און באצירונגטע, גייען אין שול אריין". י. מאניק, די מלמדישע גאס, א קרענצל זכרונות.

באַצירן -- טרוו. 1.שיין מאכן, פארשענערן, באַפוצן.

% באַצירן מיט בלומען דעם זאַל צו דער פייערונג. דער מאָלער האָט באַצירט מיט שיינע אילוסטראַציעס פרצעס "דרײַ מתנות".

1947 " ווען דער ארון קודש האט זיך געעפנט, פלעגן פייגל, מיט וועלכע ער איז געווען באַצירט, ארויסגעבן מוזיקאַלישע טענער". מ. ראַזען, יזב טשענסטאָכאָווער יידן, נ"י, ז' 328.

1961 " מיט [...] די פרוכתן האָט מען הושענא=רבה באַצירט די ווענט פון דער שול". ס. שטערנפעלד, לוצק, ת"א, ז' 364.

1965 " בונטע בלומען האָבן באַצירט דאָס דאָרף מיט זייער שפּעטיקן בליען". נאָטע לוריע, הימל און ערד, מאָסקווע, ז' 282.

2. צוגעבן גלאַנץ, פּראַכט דורך עמעצנס זיין, פיגורירן אויף א געוויסער שטעלע, פּאָסטן % דער באַרימטער דיריגענט באַצירט שוין זיין אָרט אַריבער 20 יאָר.

1964 " צוריק אוועקגעזעצט אויף זיין חזנישן "כסא=כבוד", וועלכן ער האָט שוין אָן אונטערברעכונג באַצירט ביז צום סוף פון זיין לעבן". ש. וויגאָדאַ, צ' פּאַר, 3/V.

באַצירן זיך -- רפל. שיין ווערן, באַפוצן זיך.

1957 " דער אַלטער באַרנבוים אין הייפל האָט זיך אָנגעהויבן וועקן צום לעבן. זיין קרוין האָט זיך באַצירט מיט ווייס-פיאַלעטע בליטן". שמואל בראַון, [...] בילגאַריי, ת"א, ז. 153.

~~קיינם=====די. עדהנדט===אדדר.~~

באַצירט -- פּאַדי/פּאַדוו. פאַרשענערט, באַפוצט.

1910 " [...] וואָס האָקן אויס די שווערע קופּערזיילן, דעם פּראַכט-באַצירטן קופּערנעם באַסיין". ש. פרוג, אַלע שריפטן!, נ"י, ז' 277.

1934 " און אין די הענט מיט פעכערס אויסגענייט פון זייד און גאָלד -// און מיט בריליאַנטן און מיט דימענטן באַצירט". מלה II, נ"י, ז' 138.

באַצירק -- דער, =ן. פּפּ: באַצערק | דיאַל, מג |.

1. אַדמיניסטראַטיווער ראַיאָן (קרייז, דיסטריקט).

% די געגנט איז צעטיילט אויף באַצירקן. ער וווינט אין פינפטן באַצירק פון ווין.

1868 " אין קאַמעניצער גובערניע [...] אין באַצירק=שטאָט (אוליעזדנע) האָט מען דערהרגעט אַ ייִדן אין פרייטיק= צו-נאַכטס". קמ, נ׳ 7, II + 50.

1910 " איך וועל קיינמאָל ניט פאַרגעסן, ווי איך בין אין ווין געגאַנגען צו אַ געוויסער פאַמיליע אין קאָנקאָרדיאַ פּלאַץ, ערשטן באַצירק". מר, שריפטן VI, ז׳ 252.

1951 " דער טיכסוך פאַרענדיקט זיך מיט אַ באַשלוס, אַז דער ניעמאַן ווערט די גרענעץ פון די צוויי ייִדישע טערי- טאָריעס, ד"ה, גראָדנער באַצירק און זאַמעט". מ. ווישניצער, ליטע I, נ"י, ז׳ 181.

1956 " זעען מיר דעם וועג פון אפשר אַ נאָך חשובערן סאָרט מענטשן, וועלכע האָבן באַוווּסט און אפילו בכוונה תחילה זיך געפונען אין צוויי באַצערקן און האָבן זיך דערוועגט צו וועלן לעבן אין ביידע". ד. סדן, גק נ׳ 23, ז׳ 238.

○ באַצירקאַמט, באַצירק=געריכט, באַצירק=הויפּט=מאַן.

1893 "[...] ולאשר לא שילם את המס המגיע לאוצר המדינה באו בעלי הפקודה מבאצירקס=אמט ועיקלו ומשכנו את אפרות עבור חוב המס". הרב יצחק אהרן הלוי אטינגא, שו"ת מהרי"א הלוי, תד"ג, חלק ראשון, שאלה ע"א, דף לח/2.

1951 " אַלס די הויפּטשטאָט פון אַ גובערניע האָט קאָוונע געהאַט דעם " אָקרוזשנאַי סוד" (באַצירק=געריכט) מיט אַ ציווילער און קרימינעלער אָפּטיילונג". ל. סאָוויטש, זב ליטע I, נ"י ז׳ 1177.

1970 " לויט א פאראָרדנונג פון סאנדזער באַצירקס=הויפּטמאַן פון 29-טן אָקטאָבער, האָבן אַלע יידן פון גרענעצפּאַס [...] געמוזט פאַרלאָזן זייערע היימען". ר. מאַהלער, ספר סאַנץ, ת"א, ז' 129.

2. פּאָליציי=צירקל, פּאָליציי=קאָמיסאַריאַט: % דעם שיכור פירט מען אין באַצירק.

1900 " מען האָט די געשיכטע געמעלדעט אין באַצירק, ד.ה. אין פּאָליציע, מען האָט געשיקט מענטשן זוכן". מ. אחון, די צווייי שוועגער, ווילנע, תר"ס, [ז' 179?].

1951 " די מאַסן אַרעסטן האָבן אָנגעהאַלטן צען טעג [...]. זיי זענען געפירט געוואָרן אין פאַרשיידענע ערטער [...], אין טורמע, אין פּאַרטיזאַנער=שטאַב, אין די פּאָליציי=באַצירקן, אין דער יעזויטן=גימנאַזיע און אין אַנדערע ערטער. ל. גאַרפינקל, זב ליטע!, נ"י, ז' 1682.

באַצלמט [באַצײלעמט] - אַדי. וואָס האָט (איז מיט) צלמים.

1964 " צי דער אָרטאָדאָקסישער רב האָט טאַקע געהאַט א יידישן צוטריט צו דער קאַטוילישער מיטלשולע און צי זיין תפילה צווישן די אַלע באַצלמטע גלחים איז אין פּולן הסכם מיט פרומער יידישקייט". יג, טאַג, V. 17.

באַצמאַן -- דער, =עס. שיף=אונטער=אָפיצער, וואָס פירט אָן מיט דער באַלעבאַטישקייט און לערנט די יונגע מאַטראָסן. % דער באַצמאַן האָט באַפוילן אויפראַמען דעם אייבערדעק.

באַצעטלען -- טרוו. 1. אָנקלעפּן (אָדער אויף אן אַנדער אופן צוגעבן) א צעטל, עטיקעט אַע: % מען דאַרף באַצעטלען די רענצלעך פאַרן אָפּגעבן אין באַגאַזש.

2. (פיג) צוגעבן, צוקלעפּן א נאָמען, טיטל אַע.

1940 " און ווען איך וואָלט באַדאַרפט [...] 'באַצעטלען' געטען וואָלט איך אים אָנגערופן: דער חכם, ניט מער, ניט ווייניקער". שריפטן ???, נ"י, ז' 150.

צרגאָב 215, צו (באַצ), ז' 40.

ב אַ צ ע ר ט |באַצאַאַרט| - פּאַדי/פּאַדוו פֿון באַצערן.

וואס איז אין צער, פּיַינ % דער באַצערטער פאָטער געזעגנט דעם אָפּפֿאַרנדיקן זון. די באַצערטע מוטער זיצט ביים בעט פֿון איר קראַנקן קינד.

1877 " [...] ווונדערלעכער גאָט, קערסט אום צוריק די רעכטפּארטיקע און גוטע, נעבעך אין צרות באַצערטע עלטערן, זייער געליבט קינד". דאָס איין-און-איינציק קינד, אַלבער פֿון פּוילישע, וואַרשע.

1969 " די אויגן האָבן געקוקט מיט דער באַצערטער מילדקייט פֿון יענע, וואָס טראָגן דעם יאָך פֿון קינדווייז און". באַש, גק נ' 65, ז' 117.

1938 " [ער שטייט] שטום און באַצערט". ,לערער, מיין היים, ליפּא, נ' 4, וואַרשע.

1970 " און ווינענדיק, באַצערט דערטרוימען מיין טיפֿסטן, ניט דערטרוימטן טרוים". יזב ספר סאַנץ, ת"א, ז' 717.

1971 " די שיינע, אַלטע פּרוי מאַכט זיך אַפֿילו נישט באַצערט". נאַד, הומאָר, קריטיק, ליריק, ב"א, ז' 212.

|| =קייט

1968 " א סאָרט יונג-מיידלשע באַצערטקייט". באַש, פּאַר, I/13.

ב א צ ע ר ן | באצאארן | -- טרוו. פארשאפן צער [צאאר],

פאראומערן. % די קינדער האבן ניט געוואלט באצערן

די מוטער, האבן זיי ניט דערציילט וועגן אומגליק.

1936 " ער האט געקוקט שארף אויפן שרייבער און זיין פנים

איז געווען באצערט". משה אלטמאן, מדרש פנחס,

בוקארעשט, ז' 118.

1935 " זי איז באצערט, וואס זי קען ניט פארן קיין וולאדאווע

אויף איר מוטערס גרוב און זי פארבעטן אויף איר חתונה".

באש, דער שטן פון גאריי, ז' 104.

ב א צ ע ר ע וו ע ן - טרוו. 1. צערעווען א סך,

אומעטום. % די באבע האט די זאכן באצערעוועט

פון אלע זייטן.

1963 " די טישטעכער און ליילעכער האט זי אזוי געדיכט

באצערעוועט, אז ס'איז נישט איבערגעבליבן קיין פאדעם

פון פריערדיקן געוועב". באש, גימפל תם, נ"י,

259.

ב א צ ק ע ן -- טרוו, דזוו וואס בוצקען,

שטויסן, שטופן | לז |.

|| =ניש=... 1. דאס האלטן אין איין באצקען.

2. נטיה צו שטויסן, שטופן | לז |.

ב א צ ר ע -- די =ס. ס'רוב אף מצ. 1. (שש)

קליינקייטן, אומוויכטיקע זאכן, נארישקייטן.

2. אויסגעטראכטע מעשות, פוסטע רייד: % ווייס איך וואס

ער דערציילט דארט - ס'איז באצרעס! גארנישט מיט נישט".

1920 " ווען איינער מישט אויס איינס מיטן צווייטן, רעדט

פוסטע מעשות, זאגט מען: " באבסקע מעשות, פוסטע

מילך, באצרעס, פידרויך מיט לאקריצע". עלזעט, יידישע

מאכלים, II, ווארשע, תרפ, ז' 109.

1961 " נאך א טשיקאווע ווארט איז באצרע, ד"ה אן אויסגעטראכטע

מעשה, א פוסטע מעשה. עס איז מעגלעך אז אט דאס לעצטע

ווארט זאל זיין פארדרייט פון בשורה, מע פלעגט זאגן:

דערצייל מיר נישט קיין באצרעס". י. אפטייקער, יישפ

XXI -1 נ"י, ז' 31.